

Izhaja ob 4. zjutraj.
Stane mesečno Din 25.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.
Oglaš po tarifu.
Uredništvo:
Ljubljana, Knaifova ulica št. 5/1
Telefon št. 72, ponoči tudi
34ev 34

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 96
Inzeratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 493
Podružnici: Maribor, Barvaraka ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem čez. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.348 - Praha č. 180
Wien, Nr. 105.841.

Ljubljana, 19. marca.
O priliki proračunske razprave v Na-
rodni skupščini se je pri oddelku mi-
niststva prosvete vnela zanimiva debata
o narodnih manjšinah med dr. Kraftom,
voditeljem nemških poslancev, in Sve-
tozarjem Pribičevićem, ki je toliko časa
določal smer naših prosvetne politike.
Ker je stvar vzbudila precejšnjo pozor-
nost in je pričakovati, da se bo tudi po-
slej še omenjala, tako doma kot v ino-
zemstvu, je umestno, da o stvari spre-
govorimo še par besedi v svrhu večje
jasnosti.

Dr. Kraft je dejal, da je nezadovoljen
s politiko naše države napram nemški
narodni manjšini, osobito kar se tiče
prosvetnih zadev. Dalje se je dr. Kraft
zgražal nad tem, da se narodnost otrok
pri nas določa po objektivnih vidikih,
ne pa samo po volji staršev, to je na-
rodnost, ki je merodajna za to, ali naj
gre otrok v nemško manjšinsko ali v
narodno šolo. Prav tako se je zgražal
nad Pribičevićem stališčem, da je
treba našim manjšinam dati prav ono,
kar uživajo manjšine naše narodnosti v
tujih državah. V tem moramo imeti
sredstva, da prisilimo druge države na
respektiranje naših pravic.

Na žalost smo uverjeni, da se mi z
našimi Nemci ne bomo mogli nikdar
spoznamiti glede sporov o narodnih
manjšinah. Dr. Kraft nam je pokazal za
vzglad Avstrijo, ki da bo dala sloven-
ski manjšini samoupravo v narodnih.
to se pravi osobito šolskih zadevah;
kakor vemo, bo temeljila na indivi-
dualnem principu. Lepa stvar to, na-
rodna avtonomija, toda v teoriji. V praksi
je stvar popolnoma drugačna.

Dr. Kraft in vsi drugi, ki argumen-
tirajo z njegovimi razlogi, se očividno
ne uživajo dovolj v stanje naše in ne-
mške manjšine. Predvsem naj ga opozo-
rimo, da je prav v individualnem po-
gledu ogromna razlika med njima. Za-
stopniki Nemcev, tudi oni, ki se štejejo
za najbolj miroljubne in objektivne, go-
vorijo o nemstvu Slovenije, kakor da je
to nekaj enakega, kakor n. pr. sloven-
stvo Koroške. Nemci zahtevajo danes
prav tiste pozicije zase, kakor so jih
imeli do l. 1918., oni nečejo uvideti, da
so to pozicije gospodovalca, raznorod-
valca, pozicije, ki bi bile nevdružne
brez pomoči avstrijskega drž. sistema.

Na Koroškem imamo nesrečno sloven-
sko manjšino, ki je Nemci sistemati-
čno raznarodujejo. Kdo bi mogel tajiti,
da to stremjenje na nemški strani re-
niščno obstoja in da je objektivni fakt.
Mi vemo, kako so Nemci izvršili ljud-
sko štetje, dobro poznamo nasilna sred-
stva, s katerimi so Nemci zastrašili na-
še sorodnike, da se čutijo kljub celov-
škemu načrtu narodne «samoprave»
zelo nesvobodno. Če poznamo vsa sred-
stva, vse metode nasilja, ki so se jih
Nemci posluževali napram Slovincem,
odkar so se n. pr. pričela nasprotstva
že pri zahtevah po voznih listkih na
koroških železnih, pa do pobojev in
požigov, ki so se izvršili v l. 1918. in
1919. v deželi, potem nam ne zadostuje,
da poznamo nemško teorijo o narodni
samoupravi, marveč želimo videti nem-
sko prakso; kadar se uverimo, da je
drugačnega nego smo bili vajeni doslej,
tedaj homo spoznamo, da so se Nemci
zares izpremenili.

Nemci na Slovenskem so socialno in
gospodarsko zelo močan, povsem sa-
mostojen element, ki je kot mestni ži-
velj na višku izobrazbe; usposobljen je
tedaj v polni meri za to, da po indivi-
dualnem principu čuva nad svojo na-
rodnostjo. Slovinci na Koroškem so
ravno obratno največ kmetije in de-
lavci, šibki po socialni in gospodarski
poziciji in po izobrazbi ter samozvesti,
tedaj za reševanje narodne samoupra-
ve po individualnem principu — pod
pritiskom istega režima — zelo slabo
opremljeni. In kar je posebno važno:
vse to ni morda znak notranje moči ene
in druge narodnosti, marveč je enostav-
no sad dosedanje različne vloge, posled-
nica od države favorizirane nacional-
nega nasilja na eni in pod stoletnim
pritiskom živeče premagane manjšine
na drugi strani.

To so poglavitni vzroki, da se v po-
glavju o narodni samoupravi manjšin,
o manjšinskem pravu in vsem, kar je
s tem v zvezi, ne moremo razumeti. Ko
se naše stališče v stvarnem pogledu
izenači, bo dala tudi enaka teorija ena-
ko praktično realizacijo.

Odmev dr. Kraftove izjave v nemški zbornici

Berlin, 19. marca. d. V zbornici je pri
razpravi o proračunu notranjega minist-
stva izjavil vodja demokratov Koch, da je
treba zgrabitelj vprašanje združitve z Av-
strijo s popolnoma druge strani. Ta stvar
je veliko bolj nujna, kakor se v Nemčiji
misli. Izenačiti je treba zakonodajo, ustvari-
ti skupno carinsko ozemlje in uvesti dvoj-
no državljanstvo. Za inozemske Nemce se
briga preveč uradov in društev. Uvesti je
treba manjšinsko zakonodajo. Govornik
je opozorjal na izvajanja nemškega poslan-
ca dr. Krafta v beograjski skupščini, ki so
že zato tako važna, da lahko Nemčija od-
kloni enake zahteve svojih številnejših
manjšin.

Tajne namere fašistične Italije

Uradni demanti italijanskih izmišljotin. — Demarše italijanske-
ga in angleškega poslanika? — Italija bi nam rada naprtla od-
govornost za vstajo v Albaniji, ki jo pripravlja, da bi mogla za-
sesti Albanijo. — Sv. Pribičević o italijanskih intrigah.

Beograd, 19. marca. p. Vesti rimske-
ga «Giornala d'Italia» in londonskih
«Timesov», ki so jih posnele po rim-
skem listu, so izzvale v vseh diplomat-
skih in političnih krogih veliko pozor-
nost. Vesti jasno kažejo italijansko ost-
ro proti naši državi in imajo namen ogro-
žati naš mednarodni položaj. Jasno je,
da je Italija lansirala te vesti s prozor-
nim namenom po vsem svetu.

Oficijelna agentura Avala je izdala na-
stopni komunikacijo:

«Pooblaščen smo izjaviti, da so vesti, ki
jih je objavil rimski «Giornale d'Italia» in
po kateri naša kraljevina daje vrši vojaške
priprave vzdolž albanske in italijanske
meje, kakor tudi vesti londonskih «Time-
sov», ki so jih posnele očividno iz istega
vira, o naših vojaških pripravah, ki gredo
za tem, da se v Albaniji izvoze prevrat in
strmoglavi sedanja tiranska vlada, po-
polnoma izmišljene in objavljene z očitnim
namenom, da bi s prosto mistifikacijo di-
skreditirale miroljubno politiko vlade kra-
ljevine Srbov, Hrvatov in Slovincov v ino-
zemstvu, ki jo je s svojim postopanjem
in mnogimi žrtvami opetovano dokazala.
Ni izključeno, da naj tak izpad, ki niti
najmanj ni v skladu s skupnimi napori sve-
točnih držav za konsolidacijo miru in iz-
boljšanje medsebojnih diplomatskih odno-
šajev sploh, služi gotovim tajnim namer-
am».

Zvečer se je raznesla govorica, da je
angleški poslanik Cunard posetil zuna-
njega ministra dr. Perića in njegovega
pomočnika Markovića in izjavil v ime-
nu svoje vlade, da Anglija ne more
trpeti, da bi Jugoslavija zbiral čete ob
albanski meji in tako kršila albansko
neodvisnost. Poslanik je baje dostavil,
da bo njegova vlada kaj takega prepre-
čila z oboroženo silo. Po tej verziji sta
dr. Perić in Jovan Marković uverila
angleškega poslanika, da so vse lansira-
ne vesti popolnoma neresnične. Na-
sprotno, dokazala sta mu, da postopa
naša kraljevina popolnoma korektno in
da popolnoma spoštuje neodvisnost Al-
banije, da pa ima informacije, da Italija
pripravlja v zapadni Albaniji vstajo, ki
naj bi ji omogočila, da pošlje svoje čete
v Albanijo. Ako bi se to zgodilo, Jugos-
lavija seveda ne bi mogla ostati rav-

nodušna, vsled česar bi morali nastati
zapletljaji, ki bi imeli gotovo neljube
posledice. Podobno intervencijo je na-
pravil tudi italijanski poslanik Bodrero.
Vesti o teh demarših italijanskega in
angleškega poslanika se v zunanjem mi-
niststvu ne potrjujejo.

Beograd, 19. marca. p. Glede italijan-
skih vesti o vojaških pripravah ob al-
banski meji, je dobil vaš dopisnik zve-
čer ob 10. z najbolj kompetentnega
mesta to-le izjavo: «Neresnične so ve-
sti o kakršnikoli vojaških pripravah
vlade v svrhu napada na Albanijo in
strmoglavljenja njene sedanje vlade.
Neresnična je tudi vest, da bi bitoljski
veliki župan in general Martinović, biv-
ši črnogorski vojni minister, ali kak
drug službeni organ v Južni Srbiji zbi-
ral čete za to svrhu. Obžalovati je, da
pošiljajo «Times» na podlagi takih po-
polnoma izmišljenih in neresničnih po-
datkov «Giornala d'Italia» ukore kra-
ljevine SHS, ki je vedno želela in želi
voditi politiko miru in je vedno pripra-
vljena nuditi vsak čas dokaze svojega
korektnega zdržanja. Naša država želi
neodvisnost Albanije in ima velik inte-
res na tem, da vlada v tej deželi red in
mir. Zato je treba najodločneje deman-
tirati vse vesti o vojaških pripravah na
našem ozemlju proti režimu Ahmeda
bega Zogu. Te priprave nam žele naprti
tudi gotovi krogi v svoji zlobni nameri,
da bi nam naprtili odgovornost za mo-
rebitne nered v Albaniji».

Beograd, 19. marca. n. Z ozirom na
najnovejšo italijansko spletko je podal
Svetozar Pribičević novinarjem izjavo,
v kateri je dejal, da hoče Italija s svoji-
mi intrigami naprtiti vso odgovornost
Jugoslaviji. Spričo takega izživljanja It-
alije, je dejal g. Pribičević, moramo
ohraniti mirne živce in hladnokrvnost.
Jugoslavija je vedno naglašala, da ni-
ma proti nikomur napadanih namenov.
Ako pa Italija nadaljuje svoja izživljanja,
bo morala naša država storiti to, kar ji
nalaga dolžnost. Italija želi očividno vpliva-
ti na evropsko javnost. Angleško čas-
opisje opozarja Francijo, naj pazi na
to, kaj počne Jugoslavija. Toda bolje bi
bilo, da bi pazila na Italijo.

V Rimu nadaljujejo kampanjo proti Jugoslaviji in Franciji

Rimski listi priobčujejo nova «razkritja». — Fašistična Italija
pripravlja izvajati posledice tiranskega pakta.

Rim, 19. marca. w. «Giornale
d'Italia» nadaljuje danes svoja «raz-
kritja», da Jugoslavija baje nadaljuje
svoje oboroževanje proti Albaniji. List
pravi, da pripravlja Albanija obrambo
svoje meje. Gorsko topništvo je bilo že
odposlano na jugoslovensko mejo, ker
se zlasti pri Diakovici opaža kretanje
jugoslovenskih čet. (?) Pri tem Italiji
in Albaniji sovraženem gibanju so brez-
dvomno udeleženi tudi protifašistični
emigranti.

Rim, 19. marca. o. Vsi listi so danes
skoraj v celoti prinesli senzacionalne
vesti, ki jih je sinoči objavil «Giornale
d'Italia» o vojaških pripravah Jugosla-
vije. «Corriere della Sera» je
dobil iz Londona poročilo, da je ita-
lijska vlada bila že več časa obvešče-
na o jugoslovenskih pripravah na al-
banski meji in da je že opozorila lon-
donsko in pariško vlado na nevarnost,
ki jo predstavljajo načrti Jugoslavije.

Listi, ki so informacijo rimskega čas-
nika vzeli kot evangelijsko pravilo, da ho-
čejo jugoslovenski vojaški krogi organi-
zirati v Albaniji vstajo proti Ahmedu
Zogu in sedanjemu režimu, ki je Ita-
liji naklonjen, pripominjajo pa, da bo
Italija varovala status quo v Albaniji,
kakor se je obvezala v tiranski pogodbi.
Obenem namigavajo listi na Francijo,
češ da je vse to nieno maslo. Neki ve-
černi list piše n. pr.: Jugoslavija ne more
zasledovati pratorolomnih načrtov. Če
jo ne bi spodbujala neka veselisa, ki
igra komedijo brezpogojne miroljubno-
sti, dočim se v izredni meri oborožuje.

Rim, 19. marca. o. Nocojšnji fašisti-
ni uradni list «Poglio d'ordine»
prinaša na uvodnem mestu pod naslo-
vom «Opomini» naslednji članek:

Italija fašizma, Italija črnih srajc sle-
di z absolutno mirnostjo frenetični agi-
taciji beograjske «klike». Pod «kliko»
je treba razumeti visoko srbsko voja-
ško kameriljo, na katere čelu stoji ne-
kateri neodgovorni megalomani, ki so
spodobni za vsak zločin. Italija, svesta
si svoje moči in svojih pravic, ni in tu-
di ne bo izgubila svoje popolne hladno-
krvnosti. Z isto hladnokrvnostjo gleda
tudi na solidarnosti, ki se porajajo in ve,
odkod prihajajo Beogradu pomoč in
napevi. Fašistična Italija, poglobljena v

delo svoje gospodarske obnove in gi-
gantskega napora ustvarjanja novega
režima, ne namerava na noben način
motiti evropskega miru. To ve ves svet
navzlic jadnemu hrupu protifašistične
gonje. Toda ves svet naj tudi ve, da
fašistična Italija ne bo trpela izsiljeva-
nja ali atentatov. Po teh ugotovitvah,
ki smo jih naredili enkrat za vselej, se
ne povrnemo več s praznimi besedami
k temu vprašanju. Naša deviza je: de-
lati tiho brez hrupa.

Ruski protest v Rimu

Rim, 19. marca. (be.) Ruski veleposlanik
je izročil Mussoliniju protest svoje vlade
proti ratifikaciji besarabske pogodbe.

Obletnica plebiscita v Gornji Šleziji

Varšava, 19. marca. g. Jutri bo v Katowi-
cah velika proslava šeste obletnice plebiscita
v Gornji Šleziji. Slovesnosti se udeležijo
delegacije iz vse Gornje Šlezije in iz raznih
obmejnih mest. V imenu vlade prisotnosti
prireditvam minister Kwiatkowski, v imenu
maršala Pilsudskega pa general Rómer.

Berlin, 19. marca. (be.) Povodom šeste ob-
letnice ljudskega glasovanja v Gornji Šle-
ziji so priredile zveze domovini zvestih
Gornješlezijcev v Berlinu spominsko sled-
stvo. Pismeno so pozdravili prireditve pred-
sednik Hindenburg, državni kancler dr.
Marx in zunanji minister dr. Stresemann.
Sprejeta je bila resolucija, v kateri pro-
testirajo proti zatiranju nemških manjšin
v poljskem delu Gornje Šlezije in pozivajo
vlado, naj kot članica Društva narodov stori
vse, da se zatiranim sorodnikom olajša usoda
pod tujim jarmom.

Sovjetska politika v Aziji

Moskva, 19. marca. g. Danes teden se pri-
pelje semkaj perzijski zunanji minister Mo-
šaverol Memalek, da nadaljuje pogajanja za
ureditev nekaterih gospodarskih zadev in za
sklenitev garancijske pogodbe. Ako se poga-
janja o tem paktu kmalu končajo, bo pogoda
takoj parafirana. Ta pogajanja je začel
lansko poletje minister Tejmurtas v Moskvi.
Mošaverol Memalek je bil več let doyen di-
plomatskega zbora v Rusiji in uživa mnogo
simpatij. Njegova naloga je, da ta pogajanja
pospeši in jih ugodno zaključi.

Odmev fašističnih spletk v evropskih središčih

Prvi francoski glasovi. — V Londonu simpatizirajo z Mussoli-
njevimi načrti. — Na Dunaju ne verujejo v možnost vojnih za-
pletljajev.

Pariz, 19. marca. l. «Paris Midia» piše,
da diplomatski krogi zasledujejo z veliko
pozornostjo dogodke, ki se že dalj časa
pripravljajo na Balkanu. Albanija, ki je pod
vplivom italijanskih spletk, je postala sre-
dišče agitacije. Tu zadostuje iskra, ki takoj
zaneti vojno. Ne more biti več dvoma, da
je začela Italija v Albaniji obsežna dela,
ki ne morejo biti samo obrambna. Njena
propaganda razširja v Tirani in na Dunaju
alarmantne vesti, da se pripravljajo jugo-
slovenski četaši na vpad v Albanijo, kjer
postaja vsled tega prebivalstvo vznemir-
jeno. Poslednje čase so merodajni krogi te-
meljito preiskali stvar in dognali, da je na-
petost na Balkanu le posledica intenzivne-
ga delovanja Italije na tem polotoku.

«Quotidien» pravi, da je treba brani-
ti Jugoslavijo pred Mussolinijem. Pred-
stojče potovanje rumunskega kralja Fer-
dinanda v Rim je vsekakor korak proti Ju-
goslaviji. Komentiranje angleškega časopis-
ja, ki simpatizira s fašizmom, ne more pri-
kriti italijanske nevarnosti. Jugoslavija je
Italiji zelo na poti v njenem imperijalistič-
nem stremjenju na vzhodu. Zato je narav-
no, da se združujejo balkanski imperijaliz-
mi, to pa pomenja, da je potrebna inter-
vencija vseh onih narodov, ki hočejo mir.

London, 19. marca. w. «Times» poro-
ča: Italijanska vlada je sporočila angle-
ški in drugim vladam, da je dobila infor-
macije, da se vrše na jugoslovanskem ozem-
lju priprave za vpad v Albanijo.

London, 19. marca. w. Italijanski in ju-

goslovenske vesti glede Albanije so tukaj
povzročile veliko pozornost. Albanski po-
ročevalec «Timesa» piše: V Tirani se
opaža velika bojazen, ki je nastala vsled
poročila o novih pripravah za obnovev
uporniškega gibanja proti albanski vladi.
Ze ves čas je znano, da imajo nezadovoljni
elementi posebno organizacijo v Jugosla-
viji. Ako bi komitske tolpe vpadle v Alba-
nijo, bi stopila tiranska pogodba v veljavio
in italijanska pomoč bi ojačila albanski od-
por. Ni povdarjati vseh možnosti, ki bi iz-
virale iz takega položaja.

«Manchester Gazette» piše: Vče-
raj v Londonu dospela poročila o izrednem
jugoslovanskem delovanju ob albanski meji
so zelo vznemirljiva, ker so najbrže inspi-
rirana z oficijelne rimske strani.

Dunaj, 19. marca. w. «Neue Freie
Presse» zavzema v daljšem članku stali-
šče do alarmantnih vesti o Albaniji, ki se
od italijanske in jugoslovanske strani de-
mantirajo. List piše med drugim: Jugosla-
vija in Italija sta sosedji Avstrije. Čeprav
ne obstoja praktično nevarnost vojne, ob-
stojata vendarle možnost, da bodo razmere
postale napete, dokler se ne bo glede Al-
banije ustvarila nova antania. Zato je treba,
da uredi Avstrija svoje notranje zadeve, da
ne bo nudila zunanjemu svetu sliko zmeš-
njave in borbe vseh proti vsem. Alarman-
te vesti z Balkana gotovo niso točne, ven-
dar pa so svarilo Avstriji ter dokaz vedno
večje napetosti.

Nevaren položaj v Albaniji

Nov pokret albanskih revolucionarjev proti režimu. — Italija
izkrcava v Valoni vojni materijal.

Tirana, 19. marca. d. Agitacija revo-
lucionarnih organizacij proti pogodbi
z Italijo je v polnem razmahu. Predsed-
nika Ahmeda bega Zogu zapuščajo nje-
govi pristaši in ga dolže, da je izdal do-
movino. Oblastva so odredila strogo
nadzorovanje pošte, vsled česar prihaja
le malo vesti v inozemstvo in še te
zakasnele in le po ovinkih. Da bi po-
stalo izjemno stanje uspešnejše, je pokli-
cal Ahmed beg Zogu vse rezervnike.
Odziv pa ni zadovoljiv, ker je večina
rezervnikov pobegnila v gore, kjer čaka
na izbruh vstaje, ki se pripravlja.

Atene, 19. marca. d. Z albanske meje
prihajajo vesti, da je bilo zadnje dni iz-
krcanega v Valoni mnogo vojnega ma-

terijala iz Italije, ki ga prevažajo vojne
ladje. Pred kakim dobrim tednom je
prišel pred Valono italijanski rušilec, ki
je ponoči izkrcal večjo množino gorskih
topov, nakar se je takoj zopet vrnil v
Italijo.

Beograd, 19. marca. n. Z ozirom na vesti
o pripravah revolucije v Albaniji se je obr-
nil vaš dopisnik do albanskega poslanika
Ceno bega za pojasnila. Poslanik je na
vprašanje, ali res pripravlja Seferik beg Vr-
laci revolucijo v Albaniji, da bi vrget Al-
meda bega Zoga, izjavil, da so te vesti
absolutno neresnične. Seferik beg Vrlaci je
sicer zelo bogat čovek, vendar pa ne mo-
re snovati revolucije proti nobeni vladi in
najmanj proti kabinetu Ahmeda bega Zogu.

Vladna kriza radi amandmanov

Vedno ostrejši odpor proti diktatorskim zahtevam vlade. —
Opoziciji se je pridružil tudi del radikalov. — Finančni minister
obolel. — Vesti o njegovi demisiji.

Beograd, 19. marca. p. Vsa politična
situacija stoji v znamenju amandmanov.
ki so potisnili v ozadje zanimanje za
vsa druga politična vprašanja. Vlada
hoče potom amandmanov k finančnemu
zakonu kar na kratko rešiti celo vrsto
kompliciranih problemov, od katerih je
treba za vsakega prav tehtnega pre-
vdarka in stvarnega razmotrivanja in
ki se po vsem svetu rešujejo s posebnimi
zakoni. Vrh tega zahteva finančni
minister za sebe in za vlado tako dale-
kosežna pooblastila, da bi prešla skoro
vsa zakonodajna kompetenca Narodne
skupščine na vlado samo in bi bil pa-
lament le še za štafazo.

Umevno je, da se je proti taki zlorabi
finančnega zakona in amandmanov v
popolnem soglasju dvignila celokupna
opozicija, ki opozarja na protustavnost
vladnih naklepov. Vse ustavne garan-
cije postajajo na ta način iluzorne. Od-
por je tem večji, ker nihče ne veruje in
ne zaupa, da bi bila današnja vlada
zmožna in voljna rešiti naloge, za kate-
rih izvedbo zahteva pooblastila potom
amandmanov, tako kakor zahteva to
interes javnosti in države. Utemeljen
je sum, da bi bila tako dalekosežna po-
oblastila samo novo polje za partizan-
stvo, ki se ne briga nič za to, kaj je res
korist in potreba države. Opozicija na-
poveduje radi tega amandmanom naj-
hujši boj in grozi, da bo v skrajni po-
trebi poslegla tudi po obstrukciji.

Že to dejstvo samo spravlja vlado v
veliko zagato, ke rje proti volji enotno
nastopajoče opozicije nemogoče, da bi
bil sprejet proračun v teh desetih dneh,
kar je še časa. Še večje skrbi pa po-
vzroča g. Uzunovićovo dejstvo, da od
dneva do dneva narašča tudi število ra-
dikalnih poslancev, ki se protivojno temu,
da bi vlada z zahtevanimi pooblastili
dobila diktatorsko oblast. Kakor zatrju-
je današnja «Politika», sta g. Uzunović
in Marković pripravila večino teh važ-
nih amandmanov skrivaj in so mnogi
radikalni poslanci izvedeli za njihovo
vsebino šele iz listov. To brskiranje je
odpor le še povečalo. Med protivniki
amandmanov so v prvi vrsti pašičevci,
a po informacijah «Politike» tudi mnogi
radikali, ki so drugače uzunovićevci.

Današnji beograjski listi soglasno

poročajo, da finančni minister odločno
vztraja na svojih zahtevah, katerih iz-
polnitev proglašja za pogoj gospodarske
in finančne sanacije. Z njimi zato stoji
in pade. Ako jih vlada večina ali pa
parlament odkloni, bo podal demisijo,
kar pa bo pomenilo otvoritev splošne
vladne krize. Vsa dosedanja prizade-
vanja, da bi se dosegel kompromis vsaj
v radikalnem klubu, so ostala brez-
uspešna. Vlada si zato ne upa sklicati
seje finančnega odbora, ki je bila že
dvakrat odgodena.

Pač pa je bila za danes sklicana seja
radikalnega kluba, ki je razpravljala o
amandmanih, a potekla brez uspeha. Na
seji je govoril proti zahtevam finančne-
ga ministra celo sam predsednik fi-
nančnega odbora Radonić, ki spada
med prve voditelje NRS. Senzacijo je
vzbudilo dejstvo, da se finančni mi-
nister klubove seje ni udeležil, ampak je
sporočil, da je obolel. To je najboljši
znak, da je postala kriza akutna.

Zelo ogorčeni so tudi klerikanci, ki
očitajo radikalnim ministrom, da so
predložili večino amandmanov, ne da bi
se o njih prej razpravljalo v minist-
rskem svetu.

V Narodni skupščini vlada danes ner-
voznost, kakor v dnevnih vladnih kriz.

Opozicija računa, da se radikalom ne
bo posrečilo sporov izgladiti in da bo
izbruhnila kriza že pred 1. aprilom.

Beograd, 19. marca. p. Danes popol-
dne so se raznesle po Beogradu vesti,
da je podal finančni minister dr. Mar-
ković ostavko radi odpora, ki se je po-
javil proti njegovim zahtevam v radi-
kalnem klubu. Ministrski predsednik je
nocoj te vesti demantiral in novinarjem
izjavil, da trdno veruje, da bo državni
proračun pravočasno sprejet in da bo
dosežen sporazum tudi o pooblastilnih
amandmanih. Uzunović misli, da narod
z zadovoljstvom pričakuje finančna po-
oblastila, ki bodo v novem finančnem
zakonu in ki bodo znatno zboljšala go-
spodarski položaj države.

Vaje ameriškega brodograja

Washington, 19. marca. (be.) Pri velikih
vajah ameriškega brodograja pri Haitiju je
bila velika parada, ki se je udeležilo
nad sto ameriških vojni ladij.

Vodilni radikali proti vladnim zahtevam

Burna celodnevna seja radikalnega kluba. — Predsednik finančnega odbora in dva bivša finančna ministra odklanjata dalekosežne amandmane.

Beograd, 19. marca p. Zanimivo je, da je nastopil proti vladnim amandmanom na današnji seji radikalnega kluba tudi predsednik finančnega odbora dr. Radonjić. Zlasti je nastopal proti čl. 32 b, s katerim se spreminja zakon o državnem računovodstvu, glede one točke, ki se nanaša na sestavljanje državnega proračuna. Tudi bivši finančni minister dr. Koljić je zelo odločno nastopil proti vladni in naglašal, da tira vlada stranko v propast, ako nadaljuje tako politiko. Poslanec Pešić je energično protestiral proti temu, da se uvaja s amandmani prenosna taksa tudi za prevzem zapuščine otrok po lastnih starših. Take zapuščine so bile doslej do vrednosti 500.000 Din takse oproščene, odslej pa naj bi bile oproščene samo do vrednosti 50.000 Din.

Seja radikalnega kluba se je nadaljevala popoldne ob 5. Radikali so zopet odločno nastopili proti nameram vlade. Najprej je

govoril dr. Koljić, ki je končal svoj dopolnilski govor. Potem je povzel besedo bivši finančni minister dr. Stojadinović, ki je rekel, da je molčal celo leto, da pa so sedaj postale razmere take, da mora nastopiti ne proti finančni politiki ampak proti mnogo večjemu stvaru. Odločno je proti pooblastilom, ki jih zahteva vlada zase, in naglašal, da niso le nepravilni, ampak celo protustavni in da nimajo primere v finančni politiki. Sem spadajo zlasti amandmani o državnem odboru, o razpisu notranjega posojila v znesku 500 milijonov dinarjev in drugi. Ako bi se sprejeli vladni amandmani, bi nastala pravda zmešnjave, ki bi morala imeti zelo slab konec. Pašićević so burno ploskali govoru dr. Stojadinovića.

Seja radikalnega kluba se nadaljuje jutri dopoldne ob 10.

Seja Narodne skupščine

Včeraj je Narodna skupščina nadaljevala proračunsko debato ter sprejela proračun notranjega ministrstva. — Velik nemir med govorom ministra Maksimovića. — Minister narodnega zdravja izvaja v svojem ekspoziju, da je naše zdravstvo na zavidanja vrednem višku.

Beograd, 19. marca r. Podrobna debata o proračunu notranjega ministrstva se je nadaljevala danes dopoldne ob 9.30. Pred prehodom na dnevni red je bilo sporočeno, da odstopi radikalni poslanec Jovan Jovanović, ki je bil izvoljen v požarevskem okrožju. Debatu je otvoril radičevski član Stojadinović, ki je izgovoril volilni teror v Sremu. Demokrat dr. Slavko Ščerov je razkrinjal volilne mahinacije v Vojvodini in dožlil dr. Nikčiča in Maksimovića, da sta kriva, da se je ustanovila madžarska narodna stranka, ki je stranka madžarske gospode in feudalcev. Zahteval je tudi, naj se sedež beogradske oblasti prenese v Vel. Bečkerak. Potem so govorili radičevci Stj. Kukulj, Miško Račan in Filip Lakuš ter nekulj, dr. Mihan Nikuljić. Sklepnio besedo je imel notranji minister Maksimović. Za njegovega govora je bilo v dvorani vsega skupaj 170 poslancev. Notranji minister ni mogel s svojimi izjavami pomiriti skupščine, ki je bila ves čas njegovega govora burna. Opozicija mu je vedno vpadala v govor. Maksimović se je izgovarjal v podrobnosti in je odgovarjal vsakemu predgovorniku posebej. Zlasti je branil svojo politiko in orožnike. Vse je v dvorani prasinilo v smeh, ko je minister v dokaz vzornosti svojega resorsta citiral inozemske liste in zlasti članek pariškega »Matina« o javni varnosti v Jugoslaviji. Minister je tudi pobijal mnenje opozicije, da kot predsednik mestnega odbora radikalne stranke v Beogradu ne more biti notranji minister. Rekel je, da obdrži mesto predsednika, dokler ima zaupanje naroda.

Po kratkih osebnih pojasnilih poslancev Pere Markovića in Svetozarja Pribečevića je prešla zbornica na glasovanje in je vladna večina sprejela proračun notranjega ministrstva z večino glasov.

Beograd, 19. marca p. Popoldnanska seja Narodne skupščine se je začela ob 5. Na dnevnem redu je bila debata o proračunu ministrstva za narodno zdravstvo. Debatu

je otvoril minister dr. Slavko Miletić, ki je podal krajiši ekspozije o zdravstveni politiki vlade. Povdarjal je, da je bilo ustanovljenih precejšnje število bolnišnic in zavodov in je med drugim omenil tudi žensko bolnico v Ljubljani. Dr. Miletić je naglašal reorganizacijo, ki jo namerava izvesti v državnih bolnicah s uvedbo treh razredov. Minister je potem razpravljala o zdravstvenem stanju naroda in rekel, da vlada posveča vso pažnjo vprašanju malarije in trahoma. V tej smeri je storila že mnogo odločnih korakov v Južni Srbiji. Potem je obširno govoril o stitidi in rekel, da so pri nas oblati, kjer je več kot polovico prebivalstva bolna na tej strašni bolezni. Minister je naglašal, da je naše zdravstvo na zavidanja vrednem višku. Naša država je glede narodnega zdravstva deležna velike podpore tudi v inozemstvu, kar se najbolje vidi v Rockefellerjevi fundaciji. Samostojni demokrat dr. Milan Popović je naglašal potrebo, da vlada posveča vso pozornost širokim plastem naroda, čegar zdravstveno stanje je vse prej kot povoljno. Zavezal se je za ustanavljanje bolnic. Naglašal je naj se sanitetne in socialne ureditve države izvedejo skupno, vsled česar bi se ministrstvu za soc. politiko in za narodno zdravstvo morali združiti. Nadalje je dr. Milan Popović zelo ostro govoril proti redukciji policij zdravnikov v Ljubljani, Mariboru in Celju. Končno je izjavil, da bo glasoval proti. Po izjavljanih demokratskih dr. Milana Nikolića, federalista dr. Polića in muslim. dr. Bukvice, se je seja zaključila ob 10. zvečer in se nadaljuje jutri dopoldne. Računalo, da bo opoldne proračun ministrstva za narodno zdravstvo sprejet. Jutri ne bo popoldnanske seje. Prihodnja bo šele v ponedeljek dop. ob 9. in je na dnevnem redu proračun zunanjega ministrstva. Pri tej priliki bo zunanji minister dr. Perić podal o naši zunanji politiki daljši ekspozije.

„Ta proračun ni delo SLS“

Senzacionalno priznanje »Slovenca« o proračunu kleroradikalne vlade. — »Slovenec« že molči o »uspehih« klerikalnih ministrov. — Uspehi in neuspehi SLS v številkah.

Lažljivemu klukcu ne stopiš lažje na prste, kakor da citira njegove lastne besede. Tako smo storili z govorci, ki so jih imeli prvaki SLS na lanskim sejah Narodne skupščine, kjer so brez pardona in z najhujšimi izrazi pobijali proračun tedanje radikalne radičevske vlade, ki pa je bistveno isti, kakor proračun sedanje kleroradikalne vlade. Saj piše »Slovenec« v včerajšnji številki povsem prostovoljno in brez pritiska:

»Ta proračun, ki je sedaj v razpravi, ni delo SLS. V javni seji skupščine je radikalni poslanec in finančni poročevalec Gavrilović javno povedal, da je za prodolženi proračun odgovorna Radičeva stranka, ki ga je sestavila skupno z radikalno. Teza proračuna ni v zadnjem hipu mogoče iz temelja izpremeniti.«

Klerikalci so torej lazi rohneli proti proračunu in sedaj odkrito priznavajo, da je isti. Navzlic temu pa v vladi isti proračun na vse pretege hvalijo in ga hočejo zakoniti proti predlogom opozicijskih strank, zlasti proti pametnim in pravičnim fiskalnim in finančnim reformnim predlogom SDS, katere je stavila, kakor znano, že februarja meseca v finančnem odboru, katere pa je tedaj kleroradikalna večina ironično in hladnokrvno odklonila.

V isti sapi, ko citiramo lanskoletne izjave klerikalnih prvakov proti tedanjemu proračunu in ko »Slovenec« priznava, da je letošnji proračun v bistvu identičen z lanskoletnim, torej z onim, ki ga je lani nezovna stranka neusmišljeno pobijala, pa piše v uvodniku taiste številke nastopno:

»SLS, ki te usodne dni nisi soodgovornost za vladanje v državi, bo uporabila tudi vsa sredstva, da se nakane proti državnemu proračunu prepreči.« Tako torej: na eni strani priznanje, da proračun ni delo SLS, po drugi strani pa priznanje soodgovornosti in pa pretinja, da bo SLS »uporabila vsa sredstva, da se nakane proti državnemu proračunu prepreči.«

Nujne in preproste izpreminjalne in reformne predloge SDS ter ostalih opozicijskih strank imenuje SLS po svojem glavnem glesu »nakane proti državnemu proračunu«!

V tel nebrzdani igri protestov proti pro-

računu, nato priznanje proračuna in zopet hvalisanje z »uspehi« ob istočasni neuspehih, hoče doseči SLS rekord Stavimo, da bi tako žongliranje z javnim mnenjem in tako varanje volivcev in čitateljev ne bilo mogoče nikjer drugod.

S priznanjem, da ta proračun ni delo SLS in s protestnimi govori proti temu proračunu, ki so jih govorili voditelji SLS v skupščini, so že generalno odpravljali »uspehi« SLS. »Slovenec« si pa ne da inru in je hotel včeraj izračunati efektivno vrednost teh »uspehov«. Piše, da znašalo to poboljšje za Slovenijo približno 11 do 15 milijonov Din. Glavni uspeh naj bo 30% izredni prihodek na dohodnino, ki se ne bo več pobirala. Teza davka odpade na Slovenijo približno 12 milijonov. Dobro! Kaj pa je teh 12 milijonov, ko pa je notorično, da je Slovenija davčno po krivici preobremenjena in da plačuje davke, ki jih drugod sploh ne plačujejo. Leta 1925 je bilo v Sloveniji vplačanih 338 milijonov 756.494 Din, leta 1926 pa 277 milijonov 8.759 Din samo direktnih državnih davkov. 11 milijonov, ki je znašalo 30% prihodek v Sloveniji, ne zmanjša torej vplačila vseh direktnih davkov niti za 5%. Zakaj pa je SLS proti temu, da bi se čitala davčna lestvica, ki služi za podlago odmere dohodnine v dinarjih mesto v kronah? »Slovenec« naj izračuna tudi to škodo, ki jo trpe davkoplačevalci pa bo moral priznati, da je ta škoda in neuspeh SLS mnogo, mnogo večja kot uspeh in dobiček, ki ga sedaj on tako hvali. Zakaj SLS tega ne izračuna? »Slovenec« samohvalja je v danem slučaju prav tako smešna, kakor če bi se kdo hvalil, da je dosegel pri podiračih se hiši par novih oken, fundament bi pa pustil, da naprej leze v zemljo ter še nadalje ogroža hišo. Krivična kronška lestvica je fundament krivične in nevdružne preobremenitve z dohodnino. Dodati je treba in to, da bi bila kronška lestvica, izpremenjena v dinarsko, pomenila stalno razbrezemanje, dočim velja črtanje 30% doklade na dohodnino le za prihodnje proračunsko leto.

Nadalje je treba SLS vprašati, zakaj je glasovala proti predlogu SDS za postopno odpravo davka na poslovni promet, za katerega so se istotako, kot za odpravo 30%

doklade na dohodnino, najenergичneje zavzemale tudi vse gospodarske organizacije s klerikalnimi gospodarskimi krogi vred? Davke na poslovni promet je v Sloveniji ena najbolj krivičnih davčin, kar je razvidno že iz tega, da je Slovenija plačala tega davka do 30. septembra 1926 183 milijonov 249.876 in 22 % vsega v državi pobranega davka na poslovni promet. Bolezen treba lečiti pri jedru, ako se hoče, da organizem ozdravi. To, kar sedaj dela SLS, pa je »kurfušarija«, ker se lovi za trenutnimi »uspehi«, ki v splošni gospodarski mizeriji sploh niso uspehi.

In še nekaj! Ni je stranke, ki bi bila tako demagoško podlajala davke na ročno delo. Pri vsaki priliki govori o krščanskem socializmu, o delu za malega človeka. Čim pa stoji v vlado, daruje dalmatinskim kapitalistom 40 milijonov dinarjev, medtem pa pušča davke na ročno delo neokrnjen, dasi znaša za Slovenijo na leto celih 11 milijonov dinarjev. Ročni delavci naj kar lepo naprej plačujejo 11 milijonov dinarjev, zato pa smejo v »Slovencu« dan na dan čitati, kako gosposke »uspehi« ima SLS.

Odmevi obtožnice proti g. Maksimoviću

Beograd, 19. marca. r. Obtožba proti notranjemu ministru Boži Maksimoviću je napravila tudi na poslance radikalne stranke globok vtis. Vsi priznavajo, da je obtožba dokumentarično utemeljena in da bo imel Boža Maksimović napram njej težavno stališče. Obtožba pride na dnevni red skupščine najbrž 2. aprila. V slučaju pa, da bo notranji minister zahteval odlog, ki mu ga dovoljuje ustava, bo obtožba prišla na razpravo dne 12. aprila.

»Pravda« poroča, da računa Demokratska zajednica s sigurnostjo, da bo tudi del radikalov glasoval za obtožbo. O stališču klerikalcev, dolgoletnih zaveznikov Demokratske zajednice in še nedavno najhujših obtožiteljev notranjega ministra in policijskega terorja, doznava list sledeče: Klerikalci sploh nočejo govoriti o obtožbi. Novinarji so prosili g. dr. Korošca, naj jim da pojasnila, vendar brez uspeha. G. dr. Korošec ni hotel odgovoriti na vprašanje, kakšno je stališče njegovega kluba do obtožbe.

Član Radičevske stranke je izjavil novinarjem: »Obtožba Demokratske zajednice je boljša, kakor je bila naša. Demokrati imajo v svojih vrstah mnogo priznanih pravnikov, ki so mogli vsebinsko obtožbo najbolje sestaviti.«

Politične beležke

Ali je to mogoče?

Zadnje dni smo vodili s klerikalci ostreje polemiko radi prenosnih taks. »Slovenec« je pisal, da je sedanja vlada dosegla »ogromne olajšave« in da se bodo prenosne takse pri kupoprodajnih pogodbah zmanjšale od 6 na 4 odst. »Slovenec« je ta »uspeh« kleroradikalne vlade slavil do nebes in kazal za številne naše male posetnike, ki so baje dosegli plačevali 6 odst. prenosne takse, ako so posestva podedovali od očetov. Mi smo napram temu opozorili na takšni zakon, ki pravi v čl. 6. t. 5. od stavka 2, da so posestva v prvem kolenu krvnega sorodstva oproščena plačevanja prenosne takse in sicer do vrednosti pol milijona dinarjev. Z ozirom na to olajšavo taksnega zakona torej ni govora o kakem »uspehu« klerikalne stranke, kakor ga je naznanjal »Slovenec«. Če bi bil molčal in če bi se ne bil šopiril s pavovim perjem, bi si bil prihranil blamažo. Stvar pa postaja resnejša: Iz Beograda prihaja poročilo, da je vlada predložila tudi amandman, s katerim hoče znižati doležilo o vrednosti pramoženj, ki naj bodo pri prenosu v prvem kolenu krvnega sorodstva prosta prenosne takse od 500.000 dinarjev na 50 tisoč dinarjev. To se pravi, da bi morali res oni reveži na deželi in v mestih ter tigh, ki podčudujejo od očeta malo bajtice s par orali zemlje ali brez nje, plačevati 6 do 4 odst. prenosne takse, dočim so po dosedanjem zakonu bile sploh oproščene plačevanja prenosnih taks dedščine oseb v prvem kolenu sorodstva (dedščina med starši in zakonitim otroci in obratno), če

ne preseza njih vrednost pol milijona Din. Avtentičnega poročila te vesti še nimamo in le vprašamo: Ali je to mogoče.

Petletnica Krekove mladine

Na včerajšnji praznik sv. Jožefa je tako zvana Krekova mladina praznovala petletnico. Pri tej priliki je glasilo te mladine »Pravda« objavila par svečanih člankov, ki kar mrgole visokodonečih besedi o krščanskem socializmu, Jezusu in Mariji (!), o »veličanskem socializmu« in kar je drugih sličnih gesel za nepoučene in nezavedne klerikalne delavce. Škof Jeglič pa pošilja Krekovi mladini »Srčen pozdrav in poseben blagoslov Z Bogom!« Istočasno se di član te mladine v beogradske vladi kot minister za socialno politiko. Kleroradikalna vlada daruje dalmatinskim bogatašem 40 milijonov podpor, izdaja amandmane za bankirje. Vlada odklanja odpravo davka na ročno delo in tudi krščansko socialni delavci bodo morali navzlic krščanskosocialnemu ministru v Beogradu prihodnje leto plačati za davke na ročno delo približno 11 milijonov dinarjev! Pred tem davkom in pred temi 11 milijoni sploh nejo, kajne, zvonke besede o krščanskem socializmu v nič. Sičen pozdrav in poseben blagoslov še od vodstva SLS: 11 milijonov dinarjev ročnega davka!

Ta je pa lepa!

»Slovenec« objavlja daljšo brzojavko o obtožbi proti Maksimoviću in čvarkari, da »samostojni demokrat nikakor ne bodo mogli glasovati za to obtožbo, ker bi s tem obsodili same sebe«. To samobesodbo naj »Slovenec« je pridno prepustil samostojnim demokratom, ki se prav dobro zavedajo, da so storili ogromno uslugo državi in vsemu našem notranjemu življenju, ko so s pomočjo vlade nacionalnega bloka prisilili vse republikanski in federalistični pokret s St. Radičem na čelu na kolena. Da ni bilo te kapitulacije, bi naša država še danes taval v kaos gospodarskega nerada ter osredotočevala vse javno delovanje za sterilno prerakanje o republikanstvu, federalizmu in drugih takih zmešanih in nepraktičnih pomov, s katerimi je varala naš svet tudi SLS. Pa to je drugo poglavje. Najprej na gornji pisavi »Slovenca« je to, da si upa očitati samostojnim demokratom, da ne bodo glasovali za obtožbo proti Maksimoviću, dasi so že februarja meseca pokazali, da so potegnili z vso ostalo opozicijo ter hoteli postaviti glavne korupcioniste naše države na obtožbo klop. Edina stranka, ki je te korupcioniste rešila iz krempljev pravice, pa je bila SLS. Tudi pozneje, o priliki Radičeve obtožbe proti Maksimoviću so demokrati glasovali kompaktno za obtožbo, le klerikalci so branili Maksimovića. In glasilo SLS si po vsem tem še upa blatiiti samostojne demokrate, češ da ne bodo glasovali proti terorju policijskih oblasti! Ta je pa res lepa! Tako nebrzdana klerikalna demagogija je prava sramota za kulturno Slovenijo.

Ljubljanska kreditna banka in g. Jelačin

Znova moramo opozarjati Ljubljansko kreditno banko, da ni v njenem interesu, da drži v svoji upravi g. Jelačina. Že prejšnji teden smo zapisali, da se pod komisarilatom Zbornice za trgovino, obrt in industrijo pripravlja poklerikaljenje tega gospodarskega parlamenta. Kmalu na to smo videli, da je SLS, na katere pritisk je bil g. Jelačin izvoljen v upravni svet »Narodne banke«, res dosegla v vladi amandman, s katerim se izpreminja volilni red za Trgovsko zbornico. Dočim je SLS v oblasti skupščini pri volitvah oblastnega odbora odločno odklonila propore, slepi sedaj javnost, da je dosegla čisti propore za volitve v Trgovsko zbornico radi demokratičnega principa. V resnici pa hoče SLS volilni red izpremeniti samo zato, ker misli, da bo potem dosegla v Trgovski zbornici večino. Klerikalno-Jelačinska politična kompanija pa bo z novim volilnim redom udarila z batom po glavi baš one gospodarske kroge, ki so bili do sedaj po svoji strokovni izobrazbi ter po svoji gospodarski moči glavni stebel neodvisnega trgovskega in obrtnega stanu. To so tisti gospodarski krogi, ki so tudi glavna klijentela Ljubljanske kreditne banke, ki ima sedaj znova priliko premišljati, če je v njenem interesu imeti na svojih vodilnih mestih ljudi, ki delajo s klerikalci načrte kako bi neodvisno slovensko trgovino in obrt spravili pod vpliv Gospodarske zveze ter

pod komando klerikalnih jačaric ter drugih tajovskih podreptnikov, ki sploh nabene trgovske ali obrtnske zavezanosti nimajo. Z novim volilnim redom so odpravljene take v industriji kakor tudi v trgovini in obrti vse dosedanje kategorije, ki so se ozirale na višino davka, ki ga je kdo plačeval za Trgovsko zbornico. Ljubljanska kreditna banka, g. Sarabon, g. Pollak bodo imeli pri bodočih volitvah v Trgovsko zbornico isto pravico, kakor vsaka klerikalna jačarica in vsak klerikalni konzument, zato pa bodo klerikalne jačarice vodile slovenski gospodarski parlament ter komandirale neodvisno trgovino, obrt in industrijo.

Italija pošilja slovenske Kraševce na Kitajsko!

Trst, 17. marca.

Molk in zamlčevanje je ena glavni opor fašističnega režima. Tako so n. p. Tržačani te dni pač vedeli, da se je vršila slavnost železniških milicij legije, katero so krstili po imenu nekega železniškega miličnika, ki je bil ubit o priliki roparskega napada na železniško blagajno v Prostranku, ali niso vedeli, da se je za to slavnostjo skrivalo še nekaj drugega. Videi, so, da pohajajo po mestu črnosrajčki, ki niso domačini, čuli so jih, da prepevajo po furlansko, a tuptat se je čula tudi slovenska govornica. Tržačani so mislili, da so ti črnosrajčki pač udeleženci dopoldanske miliciarske slavnosti, kar pa v resnici niso bili. Počasi pa se je končno vendar izvedelo, kaj je bilo na stvari.

V noči od nedelje na ponedeljek je namreč odplul iz Trsta Lloydov parnik »Venezia«, ki je glede na ladijsko moštvo tvoril v resnici pravo izjemo. Dočim se za vse ostale parnike nameršajo moštvo po turnusu in se nič ne gleda na to kaj je kdo po rodu, jeziku in domnevanem prepričanju, se je za »Venezio« izbralo izključno moštvo priznane fašistične prepričanja in so bili popolnoma izklučeni ljudje, ki bi le količjak dišali po »drugorodstvu«. Ze to je vzbudilo neko pozornost, vsaj v »ornarskih krogih«. Seveda pa je bila stvar popolnoma jasna vsem, ko se je videlo, kaj naj prevaja »Venezia«.

V ned ljo nemoči sta se namreč, ne da bi občinstvo ozarilo kaj, vtrcala na »Venezio« en batalion vojštan in en bataljon ali kakor bi morda rekli, »konorta fašistične milice, in parnik je krenil proti — Sanghaj!

Pobrli niso tržaških dangubov, ki tvorijo glavni del tržaške luge, oseči ime sv. Justa, tržaškega patrona, temveč so naklonili Furlanom in slovenskim Kraševcem veliko čast, da bodo razširjali slavo Italije po Kitajskem. Seveda, jih je tudi manj škod, kakor »čistokrvnih tržaških pridaničev«, saj jim Furlan in Slovenec nista nikdar dovolj zanesljiva, pa naj oblečeta še toliko črnih srajc.

Tako bo torej tekla slovenska kri za »edomovino«: za angleške koristi na oni strani sveta! — Kdo bi vedel, kam jih pošljejo prihodnje?

Kantonci zavzeli Nanking?

Prodiranje kantonskih čet napreduje. — Severna armada se umika v Sanghaj.

Kanton, 19. marca. d. Brzojavna agentura, ki je pod vplivom stranke Kuomintang, poroča, da po kantonske čete že zavzele Nanking.

Sanghaj, 19. marca. (be.) Kantonske čete so prodrele pri Sangkianu obrambno črto. Severne čete se umikajo v smeri proti Sanghajju. Zastopniki severnih čet zahtevajo veliko denarno odškodnino za mirno predajo Sanghaja.

London, 19. marca. w. Poročila iz Kitajske so zelo resna ter potrjujejo, da se more v kratkem pričakovati ne samo predaja Nankinga, temveč tudi Sanghaja kantonskim četam.

Sanghaj, 19. marca. d. Položaj pred Nankingom je za čete Čangčungčanga vedno bolj resen. Čeprav ni večjih bojev, je pritisk Kantoncev na severno fronto vedno hujši, dočim se šantunska vojska umika brez resnega odpora. V Nankingu, kjer so se Evropeci že skoraj popolnoma umaknili, so hudi izgledi, ki še niso ponehali. Baje so se večji oddelki šantunske vojske uprli in nočejo na fronto, dokler ne dobe svoje že zdavnaj zapadle plače. Dasi se general Čangčungčang, ki ima baje pod seboj 250 tisoč mož, trudi z vsemi silami, da bi obdržal Nanking in pošilja vedno močnejše oddelke na ogrožene dele fronte, so vendar vsi prepričani, da mora mesto vsak trenotek pasti v roke Kantoncev.

Naša zunanja politika in opozicija

Beograd, 19. marca. p. Jutri ob 11. dopoldne nadaljuje zunanji minister dr. Perić obveščanje predstavnikov parlamentarnih skupin o smernicah svoje zunanje politike.

Poljski zakon o zaščiti države

Varšava, 19. marca. w. Odbor sejma je razpravljala o načrtu izjemnega zakona proti komunistom, ki so ga predložile nacionalistične stranke. Levičarske stranke, ki so proti izjemnemu zakonu, so bile v odboru v manjšini. Ta zakon bo najbrž tudi v plenumu dobil večino. V njem se določajo najstrožje kazni, ne samo za pripadnost komunistični stranki, temveč onemogoča tudi komunistične kandidatne liste.

Potovanje rumunskega kralja v Rim

Bukarešta, 19. marca g. Bivši ministrski predsednik Branitlanu je izjavil na seji liberalne stranke, da se dajo politične razmere v Rumuniji primerjati z onimi leta 1877, ko je prišla po negotovosti doba razvoja in konsolidacije. Kar se tiče potovanja kralja v Italijo, se čuje, da je njegovo stanje nespremenjeno in da odpadlo zato vsi oficijelni sprejemi. Kralj bo napravil le privatne posete pri kralju in pri papežu.

Poljska in Litva

Varšava, 19. marca. w. Uradno se demantirajo vse vesti o koncentriranju poljskih čet ob meji in o vpadu v Litvo. Zunanji minister Zaleski je izjavil, da bodo zadržani zaupnim pogajanjem med obema državama sledili oficijelni razgovori za ureditve še nerešenih vprašanj.

SLS na vladi in v opoziciji vedno ista.

»SLS je znala vedno varovati ravno linijo in doslednost.«

»Slovenec« 17. III. 1927.

Naši kraji in ljudje

Plenarna seja Delavske zbornice

Soglasna zaupnica odbora. — Reforma volilnega reda. — Dosedanji izdatki. — Grozila klerikalcev z razpustom.

Ljubljana, 19. marca

V sejni dvorani mestnega magistrata se je danes vršila tri in pol ure trajajoča plenarna seja delegatov Delavske zbornice za Slovenijo, kateri je prisostvovalo 53 delegatov iz obeh slovenskih oblasti. Kot zastopnik vlade je bil navzoč načelnik oddelka za socialno skrb g. dr. Gorsič. Na galeriji je bilo lepo število delavstva, ki je z velikim zanimanjem sledilo razpravam.

Po odobrenju zapisnika je predsednik zbornice g. Melhior Čobal najprej sporočil gotove izpremembe v sestavi zbornice. Kot člani Delavske zbornice so bili pozvani mesto odstopivših za Josipa Golmarja (večinski soc. klub) — Janez Repret, strugar v Ljubljani; za Fr. Oreška — Gustav Pitterle (kršč. soc.) iz Trilja; za Marijo Kisovec (nar. klub) — Ivan Novak, delavec v Vevčah; za dr. Antona Milavca (SLS) — Fran Milavec iz Ruš. V nadaljnjem svojem poročilu je konstatiral predsednik, da so se razmere v DZ deloma že konsolidirale, potrebno je v zbornici mirno in trezno delo. Je proti temu, da bi se v zbornico uvajali komisariji vlade, priznava pa potrebo reforme volilnega reda za DZ. Splošna situacija delavstva je zelo težavna. Volitve morajo biti tajne. Ne more pa DZ sprejeti volilnega reda kot je za Narodno skupščino iz tehnično materialnih ozirov. Volilna reforma za DZ mora zadovoljiti vse.

Tajnik DZ Josip Uratnik je k svojem tiskanemu poročilu povdarjal, da vlada v Sloveniji teži socialna kriza. Brezposelnost se pojavlja v vseh panogah industrije. Poleg redukcij v velikih podjetjih se pojavljajo stremeljanja za znižanje mezd. Velika kriza je vladala v rudarski industriji. Borze dela morajo razširiti svoj delokrog. Delavska zbornica bo morala posvetiti svojo pozornost prvič zaposlenju delavstva v naši državi in potem izseljevanju. Tudi gladi rešitve stanovanjskega vprašanja mora DZ stati na stališču, da se moralo delavska stanovanja zaščititi. Omenja razne kršitve zakona o zavarovanju delavcev ter s posebnim povdarkom naglašajo nujno uvedbo dveh važnih zakonov, t. j. 1) rudarskega zakona in 2) obrtnega reda. Zaščita vajencev je nujno potrebna. V tem oziru naj se doseže sporazum z obrtnimi združenji.

Blagajnik DZ Rado Čelesnik je nato podal s primernimi komentarji pregled izdatkov DZ v dobi od 1. 8. 1927 do 28. 2. 1927. Dejanska je DZ v tem času izdala 1.297.461,11 Din, med drugim na upravnih stroških nad 675.000 Din.

Josip Ošlak (Maribor) je predlagal v imenu finančne kontrole absolutorij dosedanjemu upravnemu odboru.

Razvila se je nato mestoma živalna debata o razdelitvi podpor med razna kulturna društva, ki so včlanjena potom delavskih organizacij pri DZ. Bernotovec Pevec in Leskošek sta govorila o razdelitvi.

Delegat in referent Rado Čelesnik je pojasnil zadevo, češ, da so se podpore v kulturne svrhe razdelile med društva: Svoboda, Krekova mladina in Bratstvo. To po ključu. Po mestoma živalni debati je referent Rado Čelesnik omenil, da so se podpore vršile po ključu glede posameznih klubov. O podporah za brezposelne je omenil na izvajanja bernotovec Pevec in Leskošek, da je KDZ (Kmetijska delavska zveza) prejela znesek 250.000 Din. KDZ je ta znesek uporabila v produktivne svrhe, to konstatira.

Tajnik Filip Uratnik je k temu pripomnil, da je voditelj markstov pismo javil, da zneska za brezposelne ni razdelil, ker je načeloma proti delitvi brezposelnih podpor.

Predsednik Melhior Čobal je zaključil debato in dal na glasovanje zaupnico blagajniku in celokupnemu upravnemu odboru. Zaupnica je bila soglasno sprejeta. Glasovala sta tudi oba bernotovca.

Proračun zbornice

Delavska zbornica je prošla v živalno debato o proračunu, ki velja za čas od 1. 8. 1927 do 31. 7. 1928. Debata je bila interesantna, ker so krščanski socialci meste-

ma odkrili svoje težnje, da se polaste te javne korporacije. Proračun izkazuje na izdatkih dva milijona dinarjev, toliko ima tudi kritja.

Delegat Franc Žužek je v imenu krščanskega socialnega kluba med drugim izjavil:

Klub bo glasoval za proračun. Brez vseh rekrutacij nismo prijatelji komisarijev. Komisariji v Irgovski zbornici in na mestnem magistratu se niso obnesli. Komisarije ne! Režima, takega kot sedaj v DZ, ne bomo mogli prenašati. Votiramo proračun 2 milijonov dinarjev toda parizizantstvo v DZ naj izgine. Če ne izgine, si izgovarja krščanski socialni klub proste roke. Brez pardona! Poslušali se bomo vseh zakonitih sredstev in tudi svoje moči.

Poleg delegatov Ošlaka in Leskovskega je nato podal načelno izjavo v imenu socialistične večine France Svetek k izvajanjem kršč. socialista Franceta Žužka. Diplomatično in stvarno je skušal ublažiti težak vtis groženj, ki so jih dali zastopniki SLS, apeliral je na lojalno sodelovanje vseh skupin, tudi klerikalcev, ki groze s kolom proti zbornici, če se ne ugele njihove želje in zahteve.

Proračun je bil nato sprejet z večino glasov proti enemu bernotovskemu glasu.

Nato je bila seja ob 18.30 zaključena. Danes ob 9. dopoldne se nadaljuje.

Dr. Edvard Šavnik

Čestitka k 75-letnici.

»Vojak ponosen se mi zdiš, stoječ po bitvi na planjavi! Le njerva bojni grom ni strl, tovariše le vse porl.«

S. Gregorčič

Petinsedemdeset let! Dolga vrsta jih je. A prenesel si jih z neupogojnim tlinikom. Prejel si od narave čvrsto duševno in telesno moč in pa tisti dragoceni praktični smisel za življenje, tisti smisel, ki ga nam drugim tako manjka. Dasi v letih, si še mladeniško življen in gibčen in prožen. In imaš to sladko zavest, da nisi živel zastoj. Lepe uspehe si dosegel kot zdravnik in kot človek. Najlepši list v knjigi Tvojeje življenja pa je in ostane Tvoje dolgoletno delovanje pri Diški kuhinji. Delal si in se žrtvoval za mladino, ki Ti bo vedno hvaležna.

Tvoja 75letnica je za prijatelje in znance Tvoje ljub povod, da se Te znova spomnijo. Tudi jaz, ki si mi storil toliko dobrega, ki si mi pomagal krpiti raztrgana jadra moje življenske barke, se Te prav hvaležno spominjam. Bog Te živi in ohrani do skrajne meje naših dni. Ti mladinski starina! Naj se še dolgo razcveta in klije Tvoje »cvetje v jeseni«. Taka starost ni nadloga, marveč je »pomlad«, kakor to pravi naš Tavčar v svoji krasni črtici »Pomladi«. In ta Tvoja pomlad naj traja še dolgo in dolgo!

Kadar v Kranju obhajate kako slavnost ali kak spominski dogodek, mi znova ožive vsi lepi spomini, ki me vežejo na to, meni tako drago mesto in na njegove prebivalce. Tako mi tudi Tvoja 75letnica budi spomine na prelepe ure, koje sem v Tvoji družbi preživel v nepozabnem mi Kranju. Ali se še spominjaš na tisto prijateljsko sejo, ki smo jo imeli nekoč pri »Jahuču« v kuhinji Ti, pa pokolna nadzornik Žumer, sodnik Seliskar in jaz? In prijateljski sestanki pri »Cili«, pri »Knebelnu« in pri mežnarju na gori Svetega Jošta! Prija telj Edvard, ki ni nikdar kalil družbe, ampak potrpežljivo vztrajal, dokler se »sejani« temeljito zaključila. Škoda, da mnogi tovarišje iz tistih dni že krije hladna ruša. Modri Štepihar, mehkužni Seliskar, Belo kranjec Jeršinovič! Kje ste? Tebi pa je na klonilo nebo, da si ostal južnoško na boji nem polju življenskih viharjev, da Te niso strli hudi udarci, s katerimi je usoda posegala v ljub. Tvoj družinski in prijateljski krog. Dosege: si častljivo starost! Usoda je tako hotela, hotel si pa tudi sam, kajti znal si živeti, znal se držati tiste zlate mere, tiste prave poti, po kateri so hodili stari modrijani. In tako »vojak ponosen se mi zdiš, stoječ po bitvi na planjavi.« In ker si še vedno čil, primi za pero in napiši kaj svojih spominov. Imaš velik dar za kaj takega. To sem videl, ko smo 1. 1906 pri »Puščavniku« v Kranju obhajal odhodno nepozabnega sodnika Seliskarja in si se Ti v prelepi, pesniško navdahnjeni, duhoviti napitnici poslovil od njega. In kdor se zna tako iskreno posloviti od prijatelja,

kakor si se tedaj Ti, ta zna tudi povedati in zapisati, kaj je lepega in zanimivega doživel. Torej sedi in piši in razveseli nas s kopo svojih spominov.

In jaz! Tri dolga leta je glodal črn obup na moji duši. Umaknil sem se v samotno in puščavo. No naposled sem prišel k sobi in začutil nekaj korajže in moči. Upam, da skoro namerim korak v svet. Morda se mi posreči, da pridem zopet v šolo. Rečem Ti: nisem bil bogve kak šolmašter, a mladino sem ljubil in dljaki so mi bili vedno — ljudje, ne pa drva in mrtve številke. Zato bi iz srca rad še par let delal v šoli med našo mladino.

In v sladkem upanju pričakujem dneva, ko mi bo dano, da pohitim v Kranj in stisnem prijateljsko Tvojo desnico, dragi Edvard. In pohitim s Teboj v okolico Kranja in stopim s Teboj na tisti čudovito lepo ležeči kraj, kjer počivajo v grobeh mnogi, ki so bili ljubi Tebi in meni.

Prof. Maks Pirnat

Gostaščina v Mariboru in državni nameščenci

Iz mariborskih uradniških krogov se nam piše:

Člen 127 činovniškega zakona določa, da so državni uslužbenci oproščeni plačevanja vseh državnih in samoupravnih doli. Ministrstvo financ je z razpisom z dne 16. marca 1926, br. 3163 razglasilo vsem podrejenim organom, med njimi tudi delegaciji v Ljubljani, da ministrstvo pravde, ki je pristojno za avtentično interpretacijo uradniškega zakona, točnoma v svojem rešenju z dne 20. januarja 1926, br. 5921, da je pobiranje najemnine za viharja (gostaščine), od državnih nameščenec, kakor je običajno v nekaterih pokrajinah države, nezakonito, ker izigrava doliče uradniškega zakona na škodo državnih uslužbencev.

V skladu s činovniškim zakonom in avtentično interpretacijo po ministrstvu pravde je torej naredba velikega župana mariborske oblasti z dne 19. februarja, U. br. 286/5, izdana sporazumno z delegacijo ministrstva financ v Ljubljani in službeno razglašena v Uradnem listu št. 27, da so vsi državni aktivni in upokojeni uslužbenci oproščeni plačevanja gostaščine.

Včerajšnji »Slovenec« pa naenkrat razglaš, da si je g. finančni delegat čez dober mesec premislil in 14. marca izdal odlok, s katerim je baje razveljavil dotično omejitev glede oproščanja državnih nameščenec od plačevanja gostaščine. Odkod ima »Slovenec« to za državne uradnike malo razveseljivo vest o izpreobrnitvi gospoda finančnega delegata, nam ni znano. Poročilo pa gotovo ni točno, ker finančni delegat nima pravice razveljaviti naredb velikega župana, najmanj pa bi bil v to poklican v našem slučaju, ker je z naredb izrečno soglašal.

Druga stvar je, če občinski očetje pri pretresanju in sklepanju proračuna niso hoteli upoštevati zahtev državnih uslužbencev, katere temeljijo na zakonu, in da je s tem prišel mestni proračun iz ravnovesja za 800.000 Din. Kako bodo našli kritje

drugod, je njihova stvar; saj so prav po nepotrebnem črtali davščino na ponočni obisk gostiln, kavar in barov kakor tudi na igranje s kartami, iz zelo tehtnega (!) razloga, da je bila ta davščina nepopularna! Ali se zdi občinskim očetom bolj popularno, v nasprotju z veljavnimi zakoni obdačiti državne uslužbence kar za skupni znesek letnih 800.000 Din, dasiravno jim je že država črtala 10 odst. draginskih doli in marsikomu po zaslugi nove vlade preti tudi redukcija.

Povsem krivična je potemtakem trditev »Slovenca«, da je prejšnji veliki župan dr. Pirkmajer zato oprostil državne nameščence plačevanja gostaščine, ker je bil malo rasklonjen mariborski občini. Nasprotno se lahko trdi, da je mestna občina nenaklo njena državnim uslužbencem, ker skuša protizakonito istisniti iz njih žepov tako ogromno vsoto, dasi je njihovo slabo gmotno stanje notorično. Ali hoče s takim pisanjem uplaviati na novega velikega župana dr. Schaubacha, da naj na škodo svojih tovarišev-sotrpinov od večeraj spremeni službeno razglašeno naredb? Ako se je mestna občina pritožila, ima o pritožbi odločiti ministrstvo, ne pa veliki župan sam ali pa celo finančni delegat.

Velik požar v Voklem pri Kranju

Včeraj, okoli 17. ure, so presenečili številne izletnike v gorovju okoli Kranja dim in ognjeni zoolji, ki so se dvigali v južni smer: od Kranja. Goreti je začelo na zgorjem koncu vasi Voklo. Videlo se je dobro, kako se ogenj naglo razširja. Prav kmalu so se pokazali trije veliki ognjeni zoolji na treh različnih krajih v neveliki razdalji. Po prvih vesteh ki so došle v Kranj, je zorelo v Voklem pet hiš in gospodarskih poslopj. Vzrok požara še ni znan, vendar pa vlada med prebivalstvom veliko razburjenje, ker živi še vedno v strahu radi lanskil neprestanih požarov na Gorenjskem.

Zopet letalska nesreča v Novem Sadu

V petek popoldne je napravil na letališču v Novem Sadu kapetan Nikolaj Kuternikov, rodom Rus, poskusni polet. Ko je bil približno 600—700 m visoko, se je letalo nenadoma prevrnilo in strmoglavilo z veliko naglico na tla. Kapetan Kuternikov je oblezel na mestu mrtve, aparat pa se je popolnoma razbil. Vzrok nesreče je neznan, domneva pa se, da jo je zakrivil pilot sam.

Kapetan Kuternikov, ki je bil že 6 let pri naši aviaciji, je dobil šele pred meseci naše državljanstvo in je postal nato učitelj letalstva. Priznan je bil kot eden najboljših hrabrih in drznih letalcev.

Starodavni živalski orjaki v Bosni

Državni muzej v Sarajevu je prejel te dni iz Banjaluke zanimivo pošiljko. V banjaluskem premogokopu so našli nedavno skelet »mastodonta«, ogromne živali iz terciarne dobe. Podobno okostje so izkopali v bližini Konjice, iz česar se da sklepati, da je v terciarni dobi, ko so nastale premogovne plasti, živel v Bosni mastodonski živali.

Danes premijera

Veliki »Ufa«-»Balkan« vefilim. posnet v naši Dalmaciji!

Pod jadranskim solncem

Napeti pustolovni roman, ki se odigra na obalah francoske Rivijere, Italije, Azurne obale, Rajske doline Comskega in Gardskega jezera, Benetk, ter od Dubrovnika do Boko Kotorske in Crne gore. Krasni naravni posnetki! Zanimivo! Izredna pustolovščina! Veselo potovanje mladega lenega in ako ne bogatega lorda (igra levi prikupljivi Oskar Marion).

Danes ob pol 11. 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. Pri vseh predstavah igra naš priznani najboljši orkester Ljubljane.

LJUBLJANSKI DVOR

kino

Telefon 397

Hercegovske tragedije

Po potresu in številnih nesrečah krvavi spopadi med seljaki.

Hercegovino spremlja zadnje čase nesreča za nesrečo. Po potresu je prišel sneg, za snegom toča in tako dalje. Pretekli teden je požar uničil hišo bogatega posestnika Ilije Zirojeviča iz Dublice in je pri tej priliki zgorelo pet oseb, 3 pa so bile težko ranjene ter je le malo upanja, da bodo ostale pri življenju.

Par dni po tem žalostnem dogodku je sledil še težji. Prišlo je do krvavega spopada med Srbi in muslimani v vasi Borac. Rodbina Rajka Bejata, ki šteje okoli 30 članov, je zaprosila oblasti v Gackem za kos pašnika v bližini muslimanskih hiš, ker ni imela dovolj zemlje za obdelovanje. Oblast si so v resnici prošni ugodile. Ko pa so odšli bratje Bejati na pridobljeno zemljo, so jih napadli muslimani, ki so prihiteli oboroženi z vseh strani. Zagrozilo so jim, da bodo streljali, ako bi hoteli obdelovati tamkajšnje zemljo. V resnici je končno prišlo do krvavega spopada, tekoma katerega so muslimani streljali s puškami, Srbi pa so se branili s poljskim orožjem. V spopadu je padel eden izmed bratov Bejotov, trle pa so obležali težko ranjeni in je eden od njih kmalu nato umrl.

Orožniki so izvršili takoj obsežno preiskavo in več muslimanov aretirali, dočim so se drugi poskrili v bližnjih gozdovih.

Najden utopljenec

V potoku Koprivnica so našli te dni pri Žičah truplo neznanega moškega, čigar identitete niso mogli ugotoviti, ker ni imel pri sebi nikakih listin in ga tamkaj ni nihče poznal. Na truplu ni bilo opaziti nikakih znakov nasilja.

Pred sodniki

Predsednik: »O, to sta pa dva tiča iz zelene Stajarske!«

Obtoženi Tone B.: »O ne, samo eden je, eden je za zletel.«

Predsednik: »Tem slabše zanj, bomo pa brez njega razpravljali! Torej, vi Tone, po-
možite obtožnico! Lani 26. septembra zvečer je bila krčma pri »Debelem kapunu« polna gostov. Med drugimi ste bili tudi vi in vaš tovariš Anton K. Ko je dajal paznik Janez listke, ste raje odšli. V večji so si nekateri premislili in se vrnili, a vas in par vaših tovarišev je pa neka družba iz veže postisnila na cesto in vam pred nosom zaklenila vrata. Ker pa niste bili s tem zadovoljni, sta vi in Anton jela s kamenjem obmetavati hišo. Družba v krčmi se je nekaj časa smejala, a ji je kmalu pošlo veselje, saj ste s kamenji naravnost bombardirali hišo, razbili kakih 7 šip ter deščice pri zastorih. Škoda znaša okoli 280 Din. V večji in sobo je priletelo kakih 9 kamnov. Poleg tega je obtožen vaš tovariš, da je lani dva obunkal, Cizari je zbil dva zoba, a Cizaro je tako udaril, da mu je zateklo lice.«

Obtoženec: »No v oštariji ni bilo tako hudo. Kar se pa tiče batin, s katerimi se je prešelil moj tovariš, ne vem o njih ničesar!«

Predsednik: »Ali priznate, ali ne?«

Obtoženi: »Če saj ne morem tajiti, ker je bilo preveč priš.«

Predsednik: »Bosta pa k nam prišla, kjer imamo zamrznjena okna in ne bosta mogla pobijati šip, in sicer vi, Tone, 1 mesec, a vaš kolega pa za 2 meseca; pa postila se bosta in na trdem ležala.«

Obtoženi: »Če ni drugače, naj pa bo!«

Prizor iz enodejanke »Amazonke in Adonis«

igrane na čajanki Gospodinske šole v Mladiki v Ljubljani. Amazonke ujamejo Adonisa, v katerega se je zaljubila najmlajša Amazonka Amonica (par v sredi). V ozadju kraljica Amazonk.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama:

Nedelja, 20.: »Ugrabljeni Sabinci«. Ljudska predstava po zniž. cenah. Izv. Fondeljek, 21.: »Gobsek«. B

Ljubljanska opera:

Nedelja, 20.: ob 15.: »Terezina«. Ljudska predstava po zniž. cenah. Izv. Ob 20.: »Tajda«. Izv. Fondeljek, 21.: Zaprt.

Koncerti Drave v Mariboru, na katerih se bo izvajalo slovensko koncertno delo za soli, zbor in orkester, kantata »Ojki«, katero je zložil P. Hugolin Sattner in ki bosta posvečena proslavi 75letnice skladatelja ter 20letnemu spominu prerano umrlega našega gorjskega slavca pesnika Simona Gregorčiča, se vršita v soboto 2. in v nedeljo 3. aprila t. l. Priprave za izvajanje tega velepomembnega izvirnega dela so v polnem teku. Solistično bodo sodelovali v teh koncertih ga. prof. Bajukova, sopran; gdč. Vedra-
lova, hčerka konservatorskega profesorja v Ljubljani in naš znani pevec gosp. Kamilo Kolb iz Zagreba. Obe navedeni solisti sta marljivo in neutrudno pevki, članici Sattnerjevega zbora. Iz prijaznosti in v znak spo-

štovanja do gosp. jubilarja sodelujejo tudi nekateri člani stolnega pevskega zbora pod vodstvom gosp. kapelnika Trofenika, za izpolnitev koralnih vložkov v kantati »Ojki«. Zbor bo postavljen v Gostovi zgornji stranski dvorani. Nadalje nastopi skupni pevski zbor Drave, ki šteje danes 38 članic ženskega ter 36 članov moškega zbora. Pri orkestru, ki bo zastopal po članih godbenega odseka Drave, Glasbene Matic in vojne muzike, bo sodelovalo okrog 50 godbenikov. Kdor se čuti narodno zavednega in ve čeniti trud in delo, predno se postavi tak ogromen aparat na koncertni oder, ki se pokori milijaju svojega dirigenta, ne bo šel prezirljivo mimo dogodka; pridružil se bo slavju, saj velja našim stvariteljem, na katere moremo in moramo biti ponosni. Oni ustvarjajo, mi jih pa podpiramo pri tem delu. Vstopnice, katerih cena je delu primerna in naimanj pretrpana, se bodo dobivale v predprodaji pri g. Zlati Brišnik, Maribor, Slovenska ulica.

Ema Grammatica, ki gostuje v Komornem gledališču na Dunaju, nastopi v drugi polovici marca i. v Pragi. Igrala bo naslovni vlozi »Hedde Geblerejev« in »Vražje ženske«.

Predavanje o Gregorčiču in Aškercu je imel prošli teden v Trstu publicist Urban-
Urban, znan iz italijanskih listov kot seznanjevalec italijanske čitalnice publike z našim slovstvom. Govoril je o delu in o svetov-

nem naziranju obeh pesnikov pred polno dvorano.

Verdijevo starostno opero »Falstaff« vprizarja sedaj z velikanskim uspehom mestna opera v Berlinu pod taktirko dirigenta B. Walterja.

Gorkega roman »Matic dramatisiran«. V Leningradu se bo v kratkem vršila premijera Gorkega »Mater«, katero je po romanu priredil za oder pisatelj Kraševnikov. Roman se, kakor znano, odigrava v miljeju ruske revolucije.

Zgodovino bolgarske drame napoveduje dr. Fr. Wollman, profesor za literarno vedo v Bratislavi. Knjiga bo pisana na podoben način kakor zgodovina slovenske in srbohrvatske drame ter izide med publikacijami Komenskega univerze. Po tem delu kani pisatelj podati sintetično razpravo o dramatik med južnimi Slovani.

»Hanice pot v nebesa« — opera. Nemškega pesnika Gerharta Hauptmanna pravljica igra »Hanice pot v nebesa«, je zamakla dva sodobna komponista, da bi ji dala značaj opere. Prvi je storil to Italijan Respighi, znan glasbeni modernist, drugi pa Nemec Pavel Gröner, ki je napravil iz pravljice »Stimmungsoepere«, kakor jo nazivajo Nemci. Premijera njegove opere je bila prošli teden v Dražanih pod taktirko dirigenta Buscha.

Cebi in Goethe. Založništvo »Pantheon« v Pragi bo izdalo zbrane spise W. Goetheja v novem češkem prevodu dr. O. Fischerja. Izšli bodo v 15 knjigah.

Tretji koncert Beethovne IX. simfonije v Ljubljani

Stoto obletnico Beethovne smrti obhajajo letos po kulturnih centrih sveta, povsod pa na način, ki je ostalim kulturnim dogodkom ekvivalenten. Pri nas pa smo se potrudili, napraviti vsaj enkrat nekaj posebnega, kar se nam je posrečilo na ta način, da smo — morda edini svoje vrste na celem svetu — v kratki dobi 14 dni doživeli dve popolnoma različni izvajanja devete simfonije, in od teh vsako po dvakrat; nadaljna ponavljanja se nam obetajo v kratkem. Zai, da o tem zunajni svet ne bo več zvedel, kakor sploh o naših kulturnih prilikah. Mislim pa slejpoprej, da je bilo porabljenega preveč energije, resne umetniške volje in truda od obeh izvajalcev, ki bi se dala z večjim pridom drugače uporabiti.

Snočne izvajanje je dirigiral višji kapelnik dr. Josip Čerin, ki je obenem obhajal 60letnico rojstva. Njegov orkestralni aparat je obstojal iz godbenikov dravske divizijske muzike, mariborske vojne muzike in ljubljanskega Orkestralnega društva; zbor je tvorila mariborska Glasbena Matica, solisti pa so bili Z. Žikova, M. Pospisilova, P. Burja in J. Križaj — kvartet, ki je svojo nalogo izbornore rešil. Tudi zbor je bil na mestu in orkester je storil vse, kar je bilo v njegovi moči. Dr. Čerin je skušal podati IX. kolikor močnejše historično in se je skrbno izogibal osebnemu interpretiranju. V splošnem je bil orkester eksaktno in dosledno naštidu-

ran; zadnji stavek pa je bil vsekakor preveč bučen in je šel zbog neugnarne rotopa nekoliko na živce. Ne nameravam tu postaviti paralel med obema predstavitelja, ki smo jih imeli priliko čuti in gledati kateri izmeda, da sta bili dokaj konkurenčni. Svoje principijelno stalističje glede izvajanja IX. sem bil že nekoč označil; zato se omojujem sedaj na konstatacijo, da je brzokone daleč okoli ni vojne muzike, ki bi zamogla na tako fasten način izvajati tako obsežno in vsestransko težko delo. Slednjič moram omeniti, da je prevod Schillerjeve ode v smojni obliki nelep in tudi netočen. Treba ga bo revidirati.

Koncert je bil popolnoma razprodan in publika je prirejala dr. Čerinu, ki je dobil mnogo vencev in cvetja, navdušene ovacije. Tudi priljubljena bivša članica naše opere ga. Žikova je bila obdarjena s cvetjem in živahnim aplavzom.

L. M. S.

Baroy, »Ti in jaz«

(Premijera v ljubljanski drami.)

V petek se je uprizorila v tukajšnjem dramatem gledališču komedija Filipa Barryja »Ti in jaz« v režiji gosp. Milana Skrbinka.

Brez velikih pretenzij je zajel komedio-
graf kos ameriškega življenja in ga podal v preprosti, jasni obliki. Komad nam je prikupljiv baž zbog tega, ker je naraven in mogoč in nam ne vsiljuje humorja po najnižji ceni, kakor razne druge epigonske komedije. Iz njega pa veje zdrav ameriški duh, — eksten-

Domače vesti

* Reaktiviranje dr. Žižka. Z zadnjim ukazom v ministrstvu trgovine in industrije je postavljen naš rojak dr. Ciril Žižek, ki je bil lani upokojen, zopet za inspektorja v tem ministrstvu.

* Plaćevanje davka s priznanicami kronskih novčanic. Po odobrenju finančnega ministrstva je generalna direkcija davkov poslala podrejenim svojim uradom razpis, s katerim se dovoljuje, da smejo oni, ki imajo 20% priznanice kronskih novčanic iz leta 1919, s temi priznanicami plačevati davke. S tem dovoljenjem pa se morejo okoristiti le pravi, lastniki priznanic, ki se glase na njihovo ime.

* Redukcija v ministrstvu za šume in rudnike. Komisija za redukcijo činovnikov v ministrstvu za šume in rudnike je predlagala, da se reducira 866 činovnikov, med njimi 150 strokovnjakov.

* Bivši avstrijski poslanik Giesl ni naš državljani! Nedavno tega so listi priobčili službeno poročilo svoječasne upravne angleškega poslanstva v Beogradu l. 1914. o misteriozni smrti takratnega beograjskega ruskega poslanika Nikolaja Hartvigja v avstrijskem poslanstvu. Beograjski listi so k temu poročilu pridelali komentar v katerem so med drugim tudi ugotovili, da je takratni avstro-ogrski poslanik baron Giesl von Gieslingen par let po končani svetovni vojni v istem poslopiju, kjer je leta 1914. izročil avstro-ogrski ultimatu srbski vladi, prosi osebno za sprejem v jugoslovensko državljanstvo. Ta pripomba očividno ni bila po godu baronu Gieslu, za to je poslal dunajskim listom izjavo, v kateri konstatuje, da pač stano živi v Jugoslaviji, da pa je državljani Avstrije. Obenem pripominja, da v kratkem izda založniško podjetje »Kronos« v Berlinu njegove memoare, s čimer tudi poče reči, da bo v teh svojih memoarih tudi pojasnil misteriozno smrt Hartvigove smrti. Kakor naš veseli, da spregovori o Hartvigovi smrti edina oseba, ki je bila navzoča pri tem tragičnem dogodku — v javnosti se je svoječasno govorilo in namigavalo, da Hartvig ni umrl naravne smrti in da ima njegovo smrt na vesti Avstrija — tako moramo v pravo luč postaviti bahavo in nekam prezirljivo in zakrljivo ugotovitev, da on ni jugoslovenski, marveč avstrijski državljani. Istina je, da živi baron Giesl von Gieslingen na svojem gradiču pri Radgoni v Jugoslaviji, prav tako pa je tudi res, da se je pred leti Giesl z veliko vneto zavzemal za to, da bi bil sprejet v jugoslovensko državljanstvo. Ako sedaj ni naš državljani, torej ni bilo to odvisno od njegove volje, marveč od volje čisto drugih činitelj. In to je, kar smo hoteli zabeležiti.

* Zaposelite invalidov. Minister za socialno politiko je podpisal pravilnik o zaposlovanju invalidov v večjih občinah in oblasteh, ki je obvezno in se bo vršilo sporazumno med invalidskimi organizacijami in zastopniki samoupravnih oblasti.

* Regulacija delovnega časa. Ministrstvo za socialno politiko je poslalo vsem delavskim zbornicam načrt pravilnika o regulaciji delovnega časa v trgovskih in obrtnih obratih, da izrazijo svoje mišljenje.

* Državni nameščenci in povišanje penzijske dobe. Kakor smo že včeraj poročali, je v novih amandmanih finančnega ministrstva povišan rok za doseg pravega in polno pokojnino — na 35 let. Ker ta odredba uničuje že pridobljene pravice so posamezne organizacije, zastopane v Glavnem činovniškem savezu, zahtevale, naj se skliče plenarna seja uprave, na kateri naj se razpravlja o vprašanju, kako naj onemogočiti uza- konitev te za državne nameščence tako krivične odredbe.

* Oceanografski institut na Jadranu. Srbska akademija znanosti v Beogradu je sklenila, da ustanovi tekom letošnjega leta oceanografski institut na Jadranu. Sedež instituta bo v Splitu ali v Dubrovniku. Z gradnjo se prične, čim se definitivno določi sedež instituta.

* Visokošolski izlet v Grško in Afriko. Beograjsko zastopstvo mednarodne zveze visokošolcev je prejelo od zveze centrale prospekt o skupni ekskurziji diakov vseh dežel v Grško in Afriko. Potovanje se bo vršilo v dveh skupinah. Prva skupina gre na Grško in traja potovanje od 28. marca do 16. aprila. Potovanje z vso preskrbo stane 15 funtov šterlingov. Druga skupina potuje v Afriko, kjer se bo mudila od 6. do 27. aprila. Cena za potovanje s preskrbo znaša

24 funtov šterlingov. Podrobnejša pojasnila daje »Pobratimstvo« na beograjski univerzi. * Ameriški izletniki v Dalmaciji. V Boko Kotorsko je prispel včeraj veliki transatlantiski parobrod »Rotterdam« družstva »Holland Lloyd« s 500 izletniki iz Severne Amerike. V Boki ostanejo dva dni ter si ogledajo tudi Crno goro, potem pa nadaljujejo pot v Dubrovnik, Split, Šibenik, Zadar in Trst.

* Nadziranje naših grobov v Nemčiji. Ministrstvo za vere je odposlalo načelnika Dragoljuba Janjića v Nemčijo da se prepriča, v kakšnem stanju so tamkaj grobovi naših v svetovni vojni padlih vojakov, ker Nemčija zahteva, da naj naša država vzdrži nemške grobove v naših krajih v čim lepšem stanju.

* O Dalmaciji je napisal Robert Misch v »Neue Freie Presse« navdušen slavošpev. Imenuje jo »evropski paradiz«, ki nima primere. Dubrovnik je pisec, pravi pokrajinski biser, električna železnica iz Gruža v Dubrovnik pa »najlepše ležeča cestna železnica, ki jo je kdaj poznala«. O Boki Kotorski pravi, da se da primerjati samo s čudovitimi zalivi na Norveškem, samo da je bolj plamteča in bolj slikovita. O Dalmaciji vobče pa je mnenja, da se »italijanska riviera ječva da primerjati s to čudovito pokrajino, ki nima primere in ki jo mora ljubiti vsak, ki jo je kdaj videl«.

* Skupščina JČ Lig v Jugoslaviji se bo vršila v Beogradu dne 10. aprila ob pol 11. uri v osnovni šoli pri Saborni cerkvi s sledečim dnevnim redom: 1.) Otvoritev po predsedniku centralnega odbora g. Milošu Trifunoviću, ministru na razpoložanju, s kratkim nagovorom o potrebi zblizanja med brati Čehoslovaki in Jugoslaveni. 2.) Kratak sokolski referat g. dr. M. Gradolevića. 3.) Referat o delu naših in čeških parlamentarcev v Pragi. 4.) Referat posameznih krajevskih lig v kraljevini. 5.) Izvolitev uprave centralnega odbora in služenja. Ob 13. skupen obed delegatov pri »Srbskem kralju«, ob 17. uri istotam čajanka s koncertnim programom. Zaprošena je polovica voznja na železnici. Lige naj takoj javijo svoje delegate in določijo referente.

* Jugoslov. akad. društvo »Triglav« v Zagrebu si je izvolilo na rednem občnem zboru dne 15. t. m. sledeči odbor: Predsednik Schneider Franjo cand. rer. com.; podpredsednik Volavšek Vlado. cand. med., tajnik Pečar Milan. stud. rer. com. blaginjak Zinauer Josip cand. rer. com., gospodar Jerš Lado, stud. ing. agr., knjižničar Perko Slavko, cand. med., arhivar Košir Franjo cand. art.; odborniki: Uršič Jože cand. med. vet.

* Društvo za otroško varstvo in mašinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana ima redni letošnji občni zbor dne 4. aprila ob 18. uri v sodni dvorani števil 16 (sodnijsko poslopje, pritličje, na levo). Ako zbor ne bi bil sklepčen ob določen uri, bo pol ure pozneje občni zbor sklepčen ob vsakem številu navzočih družnikov.

* Smrtna kosa. V Mariboru je umrla včeraj v visoki starosti 83 let gospa Frančiška Brenceta roj. Dovnik. soporo nadučetelja v pokoju g. Valentina Brenceta in mati g. dr. Brenceta, člana upravnega sodišča v Celju. Pogreb bo v ponedeljek, dne 21. t. m. ob 15. uri iz hiše žalosti v Cankarjevi ulici št. 13 na mestno pokopališče v Pobrežju. Blag ji spomin. težko prizadetim naše iskrene sožalje!

* Razp. ustanov trgovca Antona Kolenc. Kuratorij ustanov Antona Kolenc v Celju razpisuje dijaške ustanove za poletni tečaj 1927. Prednost imajo prosilci, ki so pokojnim gospodom Antonom Kolencem, veliteljem v Celju v sorodu ali svaštvi, za njimi domačini iz gornjegrajskega okraja, sicer pa Slovenci sploh brez ozira na spol. Ustanova za dijaške visokih šol je namenjena dijakom visokih šol, kakor univerz. tehnike, visokih trgovskih šol, umetniških akademij i. dr. brez ozira na to, ali so v tuzemstvu ali v inozemstvu. — Ustanova za dijaške srednjih šol je namenjena dijakom gimnazij, trgovskih šol, meščanske šole ali drugih srednjih šol v Celju. Sorodnikom g. Antona Kolenc pa se smejo te ustanove podeljevati tudi na šolah izven Celja. Prošnje naj se vložijo izključno pisмено na naslov »Kuratorij ustanov trgovca Antona Kolenc, v roke predsednika dr. Ernesta Kalana, odvetnika v Celju« do dne 5. aprila 1927. Prošnjam je priložiti zadnje sprčičevalo o izpitu kolokvijah itd. pri prosilcih, ki se sklicujejo

na sorodstvo ali svaštvo z zapustnikom ali na to, da so doma iz gornjegrajskega okraja tudi listine, s katerimi dokažejo te svoje trditve (krstni list, rodbinski izkaz, potrdilo župnega ali občinskega urada itd.) Tudi je treba v prošnji navesti, kako dolgo že prosilec študira na dotični šoli ali dotičnem zavodu in koliko časa bodo po vsej priliki trajale študije; nadalje je treba priložiti popis njegovih osebnih razmer ter jih posvedočiti z uradno listino (uboznim sprčičevalom). Vpovestevalo se samo pismente prošnje osebna intervencija je brezpogojno izključena.

* Slovenska dijaška zadruga v Pragi. svojim dobrotnikom. SDZ v Pragi se najlepše zahvaljuje vsem svojim dobrotnikom za plemenite podpore darovane ob priliki božične nabiralne akcije. Med velikim številom darovalcev si Zadruga dovoljuje in šteje v dolžnost, da izreče posebno zahvalo za večje zneske, katere so darovali: Odvetniška zbornica za Slovenijo 2000 Din, Okrajni zastop mesta Maribor 2000 Din, Mestna hranilnica ljubljanska 1000 Din, Mestna hranilnica v Ljubljani 995 Din, Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani 320 Din, Občinski urad Laško 300 Din. Državno zdravilišče Rogaska Slatina 298.50 Din. g. dr. Otmar Pirkmajer 250 Din, g. Andrej Jakli. St. Janž 250 Din, Kranjska industr. družba Jesenice 200 Din, Občinski urad Zagorje ob Savi 200 Din, in g. Jos. Javornik iz Zalne 200 Din. Ker darovi še vedno prihajajo, smo prepričani, da se bodo spomnili na nas še vsi oni, ki so jim bile poslano prošnje Slovenski akademiki v Pragi se zavedajo v polni meri velike hvalečnosti do domovine. Naznanjamo obenem vsem, ki se za to zanimajo, da je naš naslov: Slov. dijaška zadruga v Pragi Akademiki Dum. Praha III.

* Tatvine in vlomi. Iz Zidanega mosta nam pišejo: V četrtek popoldne sta dva fantiča ponujala žel. uradniku žitniku salato in mu pri tej priliki izmaknila sviter. Bila sta še pravočasno opažena. V noči od četrтка na petek so neznanji zlikovci vvlomili v branjarijo in tobakarno gospe Stigl ter ukradli tobaka, mesa in sladkorja v vrednosti čez 1000 Din.

* Uprava drž. kmetijske šole v St. Jurju ob južni žel. javlja, da se vršita radi številnih prijav, zlasti od strani učitelstva tudi dva vrtnarska tečaja in sicer 8. in 9. aprila specielno za učitelje in učitelje, za druge pa, kot objavljeno 11. in 12. aprila. Prijave glede prehrane in prenočišča naj se izvrše pravočasno.

* Smrtna nesreča pri delu. V okolici Gorice vasi pri Ribnici je smrtno ponesrečil pešesnik Janez Prelesnik, ko je v gozdu napravljal drva. Pri delu se je prevrnil na težak hloč, ki je Prelesnika s tako silo pritisnil na treh, da je nesrečni mož drugo jutro podlegel težkim notranjim poškodbam. Ponesrečenec zapuša ženo in pet nedoletnih otrok.

* Nezgoda slovenskih splavarjev. Pri Zagrebu se je v četrtek ob betonskem mostu preko Save razbil splav posestnika Jeraja iz Rečice v Savinjski dolini. Lastnik splava in njegovi ljudje so se srečno rešili ter spravili na varno tudi nekaj blaga, vendar ima Jeraj nad 16.000 Din škode.

* Izključenje dijakov iz sarajevskih šol. Na srednjih šolah v Sarajevu je bilo v četrtek zaključeno prvo tromesečje. Zaradi nepopolnega uspeha je bilo izključeno 32 dijakov, ki pa smejo koncem šolskega leta polagati izpit. Niti polovica dijakov ni dobila dovoljenega reda.

* Cyhpre krema Calderara je najboljša. Zagrebški policiji je prijavil predvčerajšnjim mesarski pomočnik Rudolf Seidler, da je v Veliki Gorici prodal suho meso na račun nekega zagrebškega mesarja. Ko se je zvečer vračal v Zagreb, ga je z nožem oklinal in mu vzal skupček v znesku 350 Din. Na policiji so Seidlerja pregledali in v resnici ugotovili na nem 17 ubodilajev z nožem. Ker pa je bil mož precej pijan, je policija sumila, da je Seidler skupilo zapil in fingiral roparski napad. Po kratkem zasliševanju je Seidler priznal, da se je sam z nožem oklaj, ker je gospodarjev denar — zapil. Seidler je bil nato aretiran in izročen sodišču.

* Krasna izbira v na novih pomadskih damskih in moških blagovih se vam nudi pr. tvrdki

JOS. SNOJ,
minul. tura
Ljubljana, Preernova ulica št. v. 3

Gosp. Skrbnišek je zrežiral Barryjevo komedijo večje in z umevanjem, tako da je rešil in vobilil vse, kolikor ima v sebi dobroga in zanimivega. Uloge »starega« in »mladega« para so bile v dobri zasedbi. Gdč M. Danilova je podala mlado Veroniko Duane z vsem temperamentom in nji enak, živahen, naraven in pristen je bil gosp. Jan kot Roderik White. Gdč Medvedova in gosp. Kralj sta se živela v ulozji Nancy in Maitlanda s fino distingvirano igro; detali bi le, da sta bila malec premlada v mekah. — vžle siceršnji mladostnosti tega para. Etta, gdč Debelakova je dokaj izprpala komiko te Barryjeve služkinje, ki želi postati odlična dama. G. T. Warren gosp. Linha in Geoffroy Nickolls gosp. Grerorina sta prinesla s svojo dobro igro v to rednisko idilo dva ameriške preprostosti: prvi kot dobrodušen industrialec, ki cení umetnost in kot reklamno sredstvo, drugi kot pisec detektivskih romanov in druge lektire za domačo potrebo, ki se vedno spominja, da bi kazalo napisati kaj umetniškega, a ničesar ne napiše.

Kakorkoli je komedija »Ti in jaz« eden izmed komedijografskih fabrikatov, ki imajo le prehodno vrednost, je vendar v nji toliko gorke in humorne, da prijetno zadovolji široko občinstvo, na tudi one z večjim merilom, v kolikor iščejo na odru resničnost in večrino.

Novine za moda
Poudre Mon Parfum
Bour ois Paris

na sorodstvo ali svaštvo z zapustnikom ali na to, da so doma iz gornjegrajskega okraja tudi listine, s katerimi dokažejo te svoje trditve (krstni list, rodbinski izkaz, potrdilo župnega ali občinskega urada itd.) Tudi je treba v prošnji navesti, kako dolgo že prosilec študira na dotični šoli ali dotičnem zavodu in koliko časa bodo po vsej priliki trajale študije; nadalje je treba priložiti popis njegovih osebnih razmer ter jih posvedočiti z uradno listino (uboznim sprčičevalom). Vpovestevalo se samo pismente prošnje osebna intervencija je brezpogojno izključena.

* Slovenska dijaška zadruga v Pragi. svojim dobrotnikom. SDZ v Pragi se najlepše zahvaljuje vsem svojim dobrotnikom za plemenite podpore darovane ob priliki božične nabiralne akcije. Med velikim številom darovalcev si Zadruga dovoljuje in šteje v dolžnost, da izreče posebno zahvalo za večje zneske, katere so darovali: Odvetniška zbornica za Slovenijo 2000 Din, Okrajni zastop mesta Maribor 2000 Din, Mestna hranilnica ljubljanska 1000 Din, Mestna hranilnica v Ljubljani 995 Din, Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani 320 Din, Občinski urad Laško 300 Din. Državno zdravilišče Rogaska Slatina 298.50 Din. g. dr. Otmar Pirkmajer 250 Din, g. Andrej Jakli. St. Janž 250 Din, Kranjska industr. družba Jesenice 200 Din, Občinski urad Zagorje ob Savi 200 Din, in g. Jos. Javornik iz Zalne 200 Din. Ker darovi še vedno prihajajo, smo prepričani, da se bodo spomnili na nas še vsi oni, ki so jim bile poslano prošnje Slovenski akademiki v Pragi se zavedajo v polni meri velike hvalečnosti do domovine. Naznanjamo obenem vsem, ki se za to zanimajo, da je naš naslov: Slov. dijaška zadruga v Pragi Akademiki Dum. Praha III.

* Tatvine in vlomi. Iz Zidanega mosta nam pišejo: V četrtek popoldne sta dva fantiča ponujala žel. uradniku žitniku salato in mu pri tej priliki izmaknila sviter. Bila sta še pravočasno opažena. V noči od četrтка na petek so neznanji zlikovci vvlomili v branjarijo in tobakarno gospe Stigl ter ukradli tobaka, mesa in sladkorja v vrednosti čez 1000 Din.

* Uprava drž. kmetijske šole v St. Jurju ob južni žel. javlja, da se vršita radi številnih prijav, zlasti od strani učitelstva tudi dva vrtnarska tečaja in sicer 8. in 9. aprila specielno za učitelje in učitelje, za druge pa, kot objavljeno 11. in 12. aprila. Prijave glede prehrane in prenočišča naj se izvrše pravočasno.

* Smrtna nesreča pri delu. V okolici Gorice vasi pri Ribnici je smrtno ponesrečil pešesnik Janez Prelesnik, ko je v gozdu napravljal drva. Pri delu se je prevrnil na težak hloč, ki je Prelesnika s tako silo pritisnil na treh, da je nesrečni mož drugo jutro podlegel težkim notranjim poškodbam. Ponesrečenec zapuša ženo in pet nedoletnih otrok.

* Nezgoda slovenskih splavarjev. Pri Zagrebu se je v četrtek ob betonskem mostu preko Save razbil splav posestnika Jeraja iz Rečice v Savinjski dolini. Lastnik splava in njegovi ljudje so se srečno rešili ter spravili na varno tudi nekaj blaga, vendar ima Jeraj nad 16.000 Din škode.

* Izključenje dijakov iz sarajevskih šol. Na srednjih šolah v Sarajevu je bilo v četrtek zaključeno prvo tromesečje. Zaradi nepopolnega uspeha je bilo izključeno 32 dijakov, ki pa smejo koncem šolskega leta polagati izpit. Niti polovica dijakov ni dobila dovoljenega reda.

* Cyhpre krema Calderara je najboljša. Zagrebški policiji je prijavil predvčerajšnjim mesarski pomočnik Rudolf Seidler, da je v Veliki Gorici prodal suho meso na račun nekega zagrebškega mesarja. Ko se je zvečer vračal v Zagreb, ga je z nožem oklinal in mu vzal skupček v znesku 350 Din. Na policiji so Seidlerja pregledali in v resnici ugotovili na nem 17 ubodilajev z nožem. Ker pa je bil mož precej pijan, je policija sumila, da je Seidler skupilo zapil in fingiral roparski napad. Po kratkem zasliševanju je Seidler priznal, da se je sam z nožem oklaj, ker je gospodarjev denar — zapil. Seidler je bil nato aretiran in izročen sodišču.

* Krasna izbira v na novih pomadskih damskih in moških blagovih se vam nudi pr. tvrdki

JOS. SNOJ,
minul. tura
Ljubljana, Preernova ulica št. v. 3

Gosp. Skrbnišek je zrežiral Barryjevo komedijo večje in z umevanjem, tako da je rešil in vobilil vse, kolikor ima v sebi dobroga in zanimivega. Uloge »starega« in »mladega« para so bile v dobri zasedbi. Gdč M. Danilova je podala mlado Veroniko Duane z vsem temperamentom in nji enak, živahen, naraven in pristen je bil gosp. Jan kot Roderik White. Gdč Medvedova in gosp. Kralj sta se živela v ulozji Nancy in Maitlanda s fino distingvirano igro; detali bi le, da sta bila malec premlada v mekah. — vžle siceršnji mladostnosti tega para. Etta, gdč Debelakova je dokaj izprpala komiko te Barryjeve služkinje, ki želi postati odlična dama. G. T. Warren gosp. Linha in Geoffroy Nickolls gosp. Grerorina sta prinesla s svojo dobro igro v to rednisko idilo dva ameriške preprostosti: prvi kot dobrodušen industrialec, ki cení umetnost in kot reklamno sredstvo, drugi kot pisec detektivskih romanov in druge lektire za domačo potrebo, ki se vedno spominja, da bi kazalo napisati kaj umetniškega, a ničesar ne napiše.

Kakorkoli je komedija »Ti in jaz« eden izmed komedijografskih fabrikatov, ki imajo le prehodno vrednost, je vendar v nji toliko gorke in humorne, da prijetno zadovolji široko občinstvo, na tudi one z večjim merilom, v kolikor iščejo na odru resničnost in večrino.

Novine za moda
Poudre Mon Parfum
Bour ois Paris

na sorodstvo ali svaštvo z zapustnikom ali na to, da so doma iz gornjegrajskega okraja tudi listine, s katerimi dokažejo te svoje trditve (krstni list, rodbinski izkaz, potrdilo župnega ali občinskega urada itd.) Tudi je treba v prošnji navesti, kako dolgo že prosilec študira na dotični šoli ali dotičnem zavodu in koliko časa bodo po vsej priliki trajale študije; nadalje je treba priložiti popis njegovih osebnih razmer ter jih posvedočiti z uradno listino (uboznim sprčičevalom). Vpovestevalo se samo pismente prošnje osebna intervencija je brezpogojno izključena.

* Slovenska dijaška zadruga v Pragi. svojim dobrotnikom. SDZ v Pragi se najlepše zahvaljuje vsem svojim dobrotnikom za plemenite podpore darovane ob priliki božične nabiralne akcije. Med velikim številom darovalcev si Zadruga dovoljuje in šteje v dolžnost, da izreče posebno zahvalo za večje zneske, katere so darovali: Odvetniška zbornica za Slovenijo 2000 Din, Okrajni zastop mesta Maribor 2000 Din, Mestna hranilnica ljubljanska 1000 Din, Mestna hranilnica v Ljubljani 995 Din, Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani 320 Din, Občinski urad Laško 300 Din. Državno zdravilišče Rogaska Slatina 298.50 Din. g. dr. Otmar Pirkmajer 250 Din, g. Andrej Jakli. St. Janž 250 Din, Kranjska industr. družba Jesenice 200 Din, Občinski urad Zagorje ob Savi 200 Din, in g. Jos. Javornik iz Zalne 200 Din. Ker darovi še vedno prihajajo, smo prepričani, da se bodo spomnili na nas še vsi oni, ki so jim bile poslano prošnje Slovenski akademiki v Pragi se zavedajo v polni meri velike hvalečnosti do domovine. Naznanjamo obenem vsem, ki se za to zanimajo, da je naš naslov: Slov. dijaška zadruga v Pragi Akademiki Dum. Praha III.

* Tatvine in vlomi. Iz Zidanega mosta nam pišejo: V četrtek popoldne sta dva fantiča ponujala žel. uradniku žitniku salato in mu pri tej priliki izmaknila sviter. Bila sta še pravočasno opažena. V noči od četrтка na petek so neznanji zlikovci vvlomili v branjarijo in tobakarno gospe Stigl ter ukradli tobaka, mesa in sladkorja v vrednosti čez 1000 Din.

* Uprava drž. kmetijske šole v St. Jurju ob južni žel. javlja, da se vršita radi številnih prijav, zlasti od strani učitelstva tudi dva vrtnarska tečaja in sicer 8. in 9. aprila specielno za učitelje in učitelje, za druge pa, kot objavljeno 11. in 12. aprila. Prijave glede prehrane in prenočišča naj se izvrše pravočasno.

* Smrtna nesreča pri delu. V okolici Gorice vasi pri Ribnici je smrtno ponesrečil pešesnik Janez Prelesnik, ko je v gozdu napravljal drva. Pri delu se je prevrnil na težak hloč, ki je Prelesnika s tako silo pritisnil na treh, da je nesrečni mož drugo jutro podlegel težkim notranjim poškodbam. Ponesrečenec zapuša ženo in pet nedoletnih otrok.

* Nezgoda slovenskih splavarjev. Pri Zagrebu se je v četrtek ob betonskem mostu preko Save razbil splav posestnika Jeraja iz Rečice v Savinjski dolini. Lastnik splava in njegovi ljudje so se srečno rešili ter spravili na varno tudi nekaj blaga, vendar ima Jeraj nad 16.000 Din škode.

* Izključenje dijakov iz sarajevskih šol. Na srednjih šolah v Sarajevu je bilo v četrtek zaključeno prvo tromesečje. Zaradi nepopolnega uspeha je bilo izključeno 32 dijakov, ki pa smejo koncem šolskega leta polagati izpit. Niti polovica dijakov ni dobila dovoljenega reda.

* Cyhpre krema Calderara je najboljša. Zagrebški policiji je prijavil predvčerajšnjim mesarski pomočnik Rudolf Seidler, da je v Veliki Gorici prodal suho meso na račun nekega zagrebškega mesarja. Ko se je zvečer vračal v Zagreb, ga je z nožem oklinal in mu vzal skupček v znesku 350 Din. Na policiji so Seidlerja pregledali in v resnici ugotovili na nem 17 ubodilajev z nožem. Ker pa je bil mož precej pijan, je policija sumila, da je Seidler skupilo zapil in fingiral roparski napad. Po kratkem zasliševanju je Seidler priznal, da se je sam z nožem oklaj, ker je gospodarjev denar — zapil. Seidler je bil nato aretiran in izročen sodišču.

* Krasna izbira v na novih pomadskih damskih in moških blagovih se vam nudi pr. tvrdki

JOS. SNOJ,
minul. tura
Ljubljana, Preernova ulica št. v. 3

Gosp. Skrbnišek je zrežiral Barryjevo komedijo večje in z umevanjem, tako da je rešil in vobilil vse, kolikor ima v sebi dobroga in zanimivega. Uloge »starega« in »mladega« para so bile v dobri zasedbi. Gdč M. Danilova je podala mlado Veroniko Duane z vsem temperamentom in nji enak, živahen, naraven in pristen je bil gosp. Jan kot Roderik White. Gdč Medvedova in gosp. Kralj sta se živela v ulozji Nancy in Maitlanda s fino distingvirano igro; detali bi le, da sta bila malec premlada v mekah. — vžle siceršnji mladostnosti tega para. Etta, gdč Debelakova je dokaj izprpala komiko te Barryjeve služkinje, ki želi postati odlična dama. G. T. Warren gosp. Linha in Geoffroy Nickolls gosp. Grerorina sta prinesla s svojo dobro igro v to rednisko idilo dva ameriške preprostosti: prvi kot dobrodušen industrialec, ki cení umetnost in kot reklamno sredstvo, drugi kot pisec detektivskih romanov in druge lektire za domačo potrebo, ki se vedno spominja, da bi kazalo napisati kaj umetniškega, a ničesar ne napiše.

Kakorkoli je komedija »Ti in jaz« eden izmed komedijografskih fabrikatov, ki imajo le prehodno vrednost, je vendar v nji toliko gorke in humorne, da prijetno zadovolji široko občinstvo, na tudi one z večjim merilom, v kolikor iščejo na odru resničnost in večrino.

Novine za moda
Poudre Mon Parfum
Bour ois Paris

na sorodstvo ali svaštvo z zapustnikom ali na to, da so doma iz gornjegrajskega okraja tudi listine, s katerimi dokažejo te svoje trditve (krstni list, rodbinski izkaz, potrdilo župnega ali občinskega urada itd.) Tudi je treba v prošnji navesti, kako dolgo že prosilec študira na dotični šoli ali dotičnem zavodu in koliko časa bodo po vsej priliki trajale študije; nadalje je treba priložiti popis njegovih osebnih razmer ter jih posvedočiti z uradno listino (uboznim sprčičevalom). Vpovestevalo se samo pismente prošnje osebna intervencija je brezpogojno izključena.

* Slovenska dijaška zadruga v Pragi. svojim dobrotnikom. SDZ v Pragi se najlepše zahvaljuje vsem svojim dobrotnikom za plemenite podpore darovane ob priliki božične nabiralne akcije. Med velikim številom darovalcev si Zadruga dovoljuje in šteje v dolžnost, da izreče posebno zahvalo za večje zneske, katere so darovali: Odvetniška zbornica za Slovenijo 2000 Din, Okrajni zastop mesta Maribor 2000 Din, Mestna hranilnica ljubljanska 1000 Din, Mestna hranilnica v Ljubljani 995 Din, Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani 320 Din, Občinski urad Laško 300 Din. Državno zdravilišče Rogaska Slatina 298.50 Din. g. dr. Otmar Pirkmajer 250 Din, g. Andrej Jakli. St. Janž 250 Din, Kranjska industr. družba Jesenice 200 Din, Občinski urad Zagorje ob Savi 200 Din, in g. Jos. Javornik iz Zalne 200 Din. Ker darovi še vedno prihajajo, smo prepričani, da se bodo spomnili na nas še vsi oni, ki so jim bile poslano prošnje Slovenski akademiki v Pragi se zavedajo v polni meri velike hvalečnosti do domovine. Naznanjamo obenem vsem, ki se za to zanimajo, da je naš naslov: Slov. dijaška zadruga v Pragi Akademiki Dum. Praha III.

* Tatvine in vlomi. Iz Zidanega mosta nam pišejo: V četrtek popoldne sta dva fantiča ponujala žel. uradniku žitniku salato in mu pri tej priliki izmaknila sviter. Bila sta še pravočasno opažena. V noči od četrтка na petek so neznanji zlikovci vvlomili v branjarijo in tobakarno gospe Stigl ter ukradli tobaka, mesa in sladkorja v vrednosti čez 1000 Din.

* Uprava drž. kmetijske šole v St. Jurju ob južni žel. javlja, da se vršita radi številnih prijav, zlasti od strani učitelstva tudi dva vrtnarska tečaja in sicer 8. in 9. aprila specielno za učitelje in učitelje, za druge pa, kot objavljeno 11. in 12. aprila. Prijave glede prehrane in prenočišča naj se izvrše pravočasno.

* Smrtna nesreča pri delu. V okolici Gorice vasi pri Ribnici je smrtno ponesrečil pešesnik Janez Prelesnik, ko je v gozdu napravljal drva. Pri delu se je prevrnil na težak hloč, ki je Prelesnika s tako silo pritisnil na treh, da je nesrečni mož drugo jutro podlegel težkim notranjim poškodbam. Ponesrečenec zapuša ženo in pet nedoletnih otrok.

* Nezgoda slovenskih splavarjev. Pri Zagrebu se je v četrtek ob betonskem mostu preko Save razbil splav posestnika Jeraja iz Rečice v Savinjski dolini. Lastnik splava in njegovi ljudje so se srečno rešili ter spravili na varno tudi nekaj blaga, vendar ima Jeraj nad 16.000 Din škode.

* Izključenje dijakov iz sarajevskih šol. Na srednjih šolah v Sarajevu je bilo v četrtek zaključeno prvo tromesečje. Zaradi nepopolnega uspeha je bilo izključeno 32 dijakov, ki pa smejo koncem šolskega leta polagati izpit. Niti polovica dijakov ni dobila dovoljenega reda.

Srečke za IV. razred drž. razr. loterije so dospelje.

Prosimo vse nove igralce, ki so se priglasili v oglašnem oddelku »Jutra« da dvignejo svoje srečke v tem oddelku. one pa, ki so srečke naročili v Zadrugi hranilnici, pa naj jih izvolijo dvigniti istotam.

Opozarjamo pri tej priliki vse one, ki bi hoteli pristopiti v krog igralcev, da je najbogatejši razred, to je V. razred, v katerem bo izžrebanih zamčeno za 74 milijonov Din dobitkov, že pred durmi, da si srečke nabavijo pri oglašnem oddelku »Jutra« v Prešernovi ulici ali pa pri Zadrugi hranilnici na Sv. Petra cesti št. 19.

* Bolne ženske dosežejo z uporabo prirodne grenčice »Franc-Josef« neov

Iz Kranja

— Nesreča. Včeraj popoldne se je pe-
ljala večja družba z vozom po cesti skozi
Stražišče. Pred šeststo hišo se je konj
srazil, zvil in prevrnil voz v cest-
ni jarek. Vsi potniki so padli na tla, ven-
dar niso doživeli večjih poškod. Le Lucija
Pokorn, 24letna služnica iz Zabnice, je
padla tako nesrečno pod voz, da si je zlo-
mila nogo. Prvo pomoč je nudil zdravnik
d. Savnik.

— Prvi gad. Delavci, ki so bili zaposle-
ni pri razstreljevanju petin v savski strugi
pri Drulovki, so vjeli v potek meter dol-
gega gada, ki ga je privabilo toplo sonce
iz njegovega skrivališča.

— Odlikovanje dveh zaslužnih učitel-
jev. Ob priliki zborovanja okrajnega učiteljskega društva za Kranj, ki se je vršilo
v petek v Smartnem, je srečki poglavar
Znidaršič izročil šolski upravitelji v Kra-
nju, gospe Janji Miklavčičevi in šolskemu
upravitelju v Smartnem g. Franu Rojini,
oba že v pokoju, red Sv. Save V. stopnje,
ki sta ga dobila od kralja v priznanje njih-
ovih zaslug na prosvetnem in gospodars-
kem polju. Odlikovancema sta čestitela
srečki šolski referent g. Rus in šolski upra-
vitelj v Cerkljah g. Lapajne za učitelstvo.

Iz Novega mesta

— Na živinski sejmi v Kandolji v čet-
tek 17. t. m. so prignali kmetje do 200 glav
prav lepo rejene živine. Žal, da je bila kup-
cija radi pomanjkanja denarja bolj slaba.
Isto je bilo opaziti tudi na sejmu v Brus-
nicah 18. t. m.

— Na delo za Vodnikovo družbo! Vse
dosedanje poverjenike Vodnikove družbe
prosimo, da pospešijo nabiranje članov.
Ker je še mnogo krajev v novomeškem
okrajnem glavarstvu, kjer se nimamo osno-
vanih poverjenikov, naj se javijo poverje-
niki direktno na naslov: Vodnikova druž-
ba v Ljubljani. Družba bo tudi letos po-
klonila za malenkostni znesek 20 Din, kolik-
or znaša članarina za eno leto, štiri kras-
ne knjige, od teh 2 leposlovne vsebine,
pratiko in eno knjigo poučne vsebine.

— Občni zbor kraj. org. SDS v No-
vem mestu bo v torek 22. t. m. ob 8. zvečer
v Sokolskem domu. Udeležba je za vse
člane obvezna!

— Občni zbor Obrtnega društva. Na
občnem zboru Obrtnega društva za novo-
meški okraj je bil ponovno izvoljen stari
odbor s predsednikom Filipom Ogričem,
tajnikom Ferdom Bukom in blaginikom
Koširjem. V društvu je pomožniški odsek
ter pododsek tamburški zbor, čegar aglin-
ni voditelj je bil dosedaj g. Fr. Vovk, že
lezniski uradnik. Društvo šteje preko 200
rednih članov in 120 posmrtnih. Ti tvorijo
ločeno ljubljeno institucijo, ki podpira
gumno svoje onemoglo, ponesrečene in
osirotle člane, v slučaju smrti posmrtnega
člana pa izplača njegovim sorodnikom po-
smrtnino.

— Iz Kola jugoslovenskih sester. Kolo
jugoslovenskih sester je priredilo v So-
kolskem domu predavanje o ženskem vpra-
šanju. Predaval je vseučiliški profesor go-
spod dr. Metod Dolenc. 7 nimivega pre-
davanja se je udeležilo mnogo žensstva, za-
to pa manj moških. Ob tej priliki so se
pobirali prostovoljni prispevki v korist
mestnih revežev.

Iz Laškega

— Občinske volitve v Laškem se bodo
vršile dne 26. junija. Klerikalci na noge!
— Pivovarna v Laškem je sedaj končno
veljavno za v.dno pokopana in uničena.
Sedanjí lastnik razproda: na vsi premič-
nine, stroje itd. ter bodo razprodali in par-
celirali tudi zemljišča. Tovarniški objekti
bodo prepuščeni razpadanju, ker kljub pri-
zadevanju od strani občine ni najti in pri-
dobiti druge industrije. Delavstvo in po-
večini tudi uradništvo je bilo kruto vrže-
no na cesto ter trpi največje pomanjkanje.
Tako postopanje se pač ne more imenovati
človeškim in se le čudimo, da ne pose-
že vmes vlada, ko vidi, kako se uničuje na-
ša domača industrija in eksistenca doma-
čih delavcev.

— Za sokolski sklad. Dne 14. t. m. je
praznovala gospa Tadija svoj imendan in
se je nabralo pri tej priliki 250 Din za so-
kolski sklad. Vsem darovalcem gratulan-
tom in brhki godovnici iskrena hvala in
še na mnoga leta!

— Osebné izpremembe. G. učitelj K.
Drofenik je bil imenovan pomočnikom sre-
skega šolskega referenta pri tukajšnjem
sreškem poglavarstvu, na njegovo mesto pa
je prišel gorški begunec g. učitelj Benko.

— Podružnica „Sedarskega društva“ se
je ustanovila za Laško in okolico. Pred-
sednikom je bil izvoljen g. Ignac Pirnat,
tajnikom na g. Korosec.

— Podpora poplavljenecem so se delile
po tukajšnjem sreškem poglavarstvu dne
17. t. m. Našem okraju se je dovolilo od
Rdečega križa 50.000 Din.

Iz Trbovelj

— Razdelitev podpor Rdečega križa. V
četrtki je razdelilo društvo Rdečega križa
SHS v navzočnosti gospoda vladnega svet-
nika Pinkave, in odposlanca Rdečega kri-
ža g. Malnarica, ter zastopnikov krajevnih
odborov ... K. 50.000 Din na podporo ose-
bam, ki so trpele pri zadnjih poplavl in
plazovih. Podpora je prejelo 126 oseb in
sicer v Trbovljah 20, v Laškem 10, v Sv.
Krištofu 43, iz Dola 6, iz Loke 6, iz Jurklo-
stra 3 in iz Marija Gradca 3 oseb. Poleg
tega dbe oni, katerim so bili domovi vsled
poplave i plazovja porušeni, od Rdečega
križa brezobrestno posojilo in cenejši stav-
beni material. Da se je ta izredno velika
podpora dosegla za laški srez, je pred-
vsem zaslug g. vladnega svetnika Pinkave,
sreškega poglavarja v Laškem, ki se je po-
stavil na človekoljubno stališče, znal zain-
terisirati prebivalstvo sreza za Rdeči križ,
zbral sam lepo svoto za poplavlence, ter
na podlagi vestno, objektivno sestavljenih
poročil o škodi in srezu pripomogel do lepe
podpore, in vzbudil med prebivalstvom za-
nemanje za največje humano društvo Rde-
či križ, kar je tukajšnjim krajevnim odbor-
om R. K. v veliko korist. Obnemem se za
hvaljivosti oblastnemu odboru za naklo-
njenost, g. Malnarica, odposlanca obl. od-
bora R. K. za lepe v srce segajoče nagove-
re ob priliki delitve, ki so pripomogli do
zvišanja članov Rdečega križa v Laškem
srezu. Prebivalstvo pa pozivamo, da se
oklene humanega društva Rdečega križa,
pomnoži materialne prihode društva, da bo
v slučaju elementarnih nesreč izkazoval
narodu prvo pomoč v večji meri.

— Predavanje Narodnega doma v Hra-
stniku. Za kulturna predavanja Narodnega
doma v Hrastrniku vlada veliko zanimanje,
kar se je posebno pokazalo pri predava-

njih o zdravstvu. V sredo 23. t. m. bo pre-
davanje v zvezi s filmom „Z aeroplanom
iz Londona v Carigrad“.

— Adaptacija občinske pisarne. Občin-
sko pisarno v Hrastrniku so te dni adapti-
rali, tako da se bodo uradni dnevi okraj-
nega sodišča lahko v kratkem vršili v no-
vih prostorih.

— Zgradba šolske telovadnice v Trbov-
ljah. Pri osnovni ljudski šoli v Trbovljah
bodo zgradili šolsko telovadnico. Izdelava
načrta in stroškovnika je bila poverjena
stavbeniku g. Ferencu.

— Opozorilo reduciranim rudarjem.
Marsikateri reducirani rudar je v nevar-
nosti, da izgubi iz dosedanjega zavarova-
nja izvirajoče pravice, ako ne dobi v 6
tednih zopet rudarskemu zavarovanju pod-
vrženo delo. Zato opozarjamo prizadete
rudarje na čl. 50 pravilnika o bratovskih
skladnicah, po katerem morajo, če hočejo
varovati svoje pridobljene pravice tudi pre-
ko 5 tednov, vložiti na bratovsko skladnico
prošnje za v rovanje pridobljenih pravic
iz razloga, ker radi danih zaprek niso mo-
gli v šestih tednih nastopiti zavarovanju
podvrženega d-la. — Narodna strokovna
zveza.

— Živinski sejmi sv. Jedeta v Trbov-
ljah je bil dobro obiskani in so se sklenile
zelo lepe kupitje.

Šah

Sahovski veleturnir v Newyorku

Trdovraten boj za drugo mesto.

Sedemnajsto kolo mednarodnega turnir-
ja v Newyorku, ki se je igralo v četrtki,
je že prineslo odločitev glede prve nagrade
v znesku 2.000 dolarjev, ki pripade svetov-
nemu prvaku Capablancu. Otvoril je proti
Spielmannu Caro-Kann partijo, dosegel po
31. potezah remis in s tem 12 in pol točke
tako, da ga ne more nihče dohiteti.

Za drugo mesto se vrši trenotno boj med
Aliehinom in Niemcovičem, dočim je naš
prvak sedaj na četrtem mestu. Niemcovič
odvisno napenja vse sile, da popravi svoj
debelac v tretjem turnusu in si pribori čas-
tmo mesto. Izvojeval je lepo zmago nad
Marshallom, ki ga je porazil v 30. potezah.

Partija Aliehin-Vidmar je končala že po
17. potezah remis.

Stanje po XVII. kolu: Capablanca 12 in
pol, Aliehin in Niemcovič 9, Vidmar 8 in pol,
Spielmann 7 in Marshall 5.

V petek je bil prost dan, včeraj pa se
je igralo XVIII. kolo.
Boj za drugo in tretje mesto postaja, ka-
kor razvidno, vedno hujši in imajo Aliehin.
Niemcovič in Vidmar skoro enake šanse.
Nedvomno bo znatno vplival na končni iz-
id uspeh, ki ga bodo dosegli ti trije šampi-
joni v boju s Capablancu, s katerim imajo
še vsi igrali Našega prvaka dr. Vidmarja
čaka vrh tega še boj z Niemcovičem in
Marshallom. Niemcoviča s Spielmannom in
Vidmarjem. Aliehina pa z Marshallom in
Spielmannom.

Dopisi

VRHNIKA. Ponovno opozarjamo na ve-
leznamitno predavanje, ki bo danes točno
ob 3 popoldne v „Jantarju“. Predava go-
spod profesor Dolžan o Stališču človeka v
naravi. Upamo, da nihče ne izostane. SDS.

KONJICE. Čitalnica v Konjicah ima svoj
redni občni zbor dne 26. marca ob 8. zve-
čer v dvorani Narodnega doma v Konjicah.
SELA ŠUMBERK. Že pred leti je nekdo
opisal našo vasico kot skriti biser Dolenjs-
ke. Kdor si je ogledal lepe gorenske pla-
nine od blizu naj prihiti meseca maja k
nam in zrl jih bo tja čez razcvetene trav-
nike in zelene niave, raz našega zgodovins-
kega Šumberka. Tam veličastne gore, tu
ljube dolinice z vasicami, odtimi v sva-
tovsko obleko cvetočega sadnega drevja.
Tam strmine, ki jih je težko doseči, tu
uro položne poti od postaje Radohova vas.
Pridite planinci meseca maja, ko tukajšnje
gasilsko društvo priredi veselico na Šum-
berku. Pridite med naše živahne polharje
in nič manj zadovoljni ne boste odhajali
kot z vrha Triglava.

Umetniška „Probuda“ v Ljubljani

(Poslopje tehn. srednje šole Aškercjeva ul.)
S 1. aprilom se odprli na umetniški šoli
„Probuda“ tečaj za vezenje, v katerega se
sprejmejo dame, ki se zanimajo za to stro-
ko in bi radi svoje znanje v tej smeri iz-
popolnile. Istočasno se za otvori tečaj za
narodno ornamentiko, ki ga bo vodil akad.
slikar g. M. Gaspari. Oziroma bo posebno
na ornamentiko, ki pride v poštev pri ve-
zenju, odnosno pri slikanju keramičnih in
druhi izdelkov.

Na isti šoli obstoje pa še sledeči tečaji:
Oddelek A. Figurirano risanje s potrebnimi
predavanji. Opozarja se vse one, ki se
zanimajo za ta tečaj, da se bo s. 1. aprila
v istem tečaju poučevalo tudi slikanje.
Vodi akad. slikar g. prof. Mirko Šubic.

Oddelek B. Narodno dekorativno risanje
in pokrajinsko slikanje. Obiskovalcem tega
tečaja se nudi prilika, da se temeljito
seznajajo s slikanjem pokrajine v naravi.
Pouk bo vodil akad. slikar g. Mirko Šubic.

Oddelek za kinarstvo. Modeliranje po nar-
navi, kompozicije in plastični ornament.
Klesanje v kamenu, rezanje lesa in vlijanje
v mavce. Vodi akad. kipar g. Ivan Jur-
kovič.

Oddelek za malo plastiko in medalier-
stvo. V tem tečaju se goji plastika v manjših
oblikah kakor tudi medale in plakete
s posebnim ozirom na zmanjšanje in po-
možnostev. Vodi specialista medalier prof. A.
Sever.

Oddelek za grafično. Poučuje se radiranje
s suho iglo, vledenke na razne načine, mezo-
zofino, lesorezo, po možnosti tudi še druge
specialne grafične tehnike. Pouk vodi spe-
cialista akad. slikar g. Hinko Smrekar.

Oddelek za fotografijo. Ta oddelek nudi
praktičen pouk za začetnike kakor tudi za
one, ki so se že bavili s fotografijo ter si
žele svoje znanje izpopolniti. Tečaj vodi g.
Fran Vesel.

Oddelek usnjerez in umetno knjigove-
stvo. Figurirani in ornamentalni usnjerez ter
barvanje. Samostojna domača oprema knji-
ge. Tečaj vodi g. Drago Vahtar.

Tečaj za opisno geometrijo in perspekti-

vo. Namenjen je za one, ki se pripravljajo
za izpite, kakor tudi za dijake, ki potrebu-
jejo poseben pouk v teh predmetih. Tečaj
vodi prof. Anton Sever.

Vpisovanje v vse tečaje se vrši dne 24.
in 26. marca od 18. do 19. ure na telniški
srednji šoli v pritišču sba št. 3. Dohod iz
Gorupove ulice št. 10 čez dvorišče.

Vodstvo umetniške šole „Probuda“.

Sport

Včerašnje pokalne tekme

Slab start prvorazrednih. Ambiciozna
igra drugorazrednih.

Včeraj so se v Ljubljani nadaljevale tek-
me za pokal LNP-a. Ob tej priliki je nasto-
pilo šest parov, po trije prvo- in drugo-
razrednih.

Vse tekme so se odigrale v znamenju
početka sezone. Poznao se je moštvom,
da so tukom zime počivala, vsled česar
so izostali pričakovani visoki rezultati.
Najslabše je pričel SK Slovan, Jadran pa
je z veliko mujo odnesel šibko zmago, re-
zultat, ki ga je dosegel ASK Primorje nad
Svobodo pa je precej razočaral.

SK Jadran : SK Reka 5 : 4 (4 : 1)

V tej tekmi so igrali enajstmetrovko
glavno vlogo. Proti Jadranu je Reka od
treh dve izbrabla, enako je Jadran plasiral
obe enajstmetrovki.

V početku je Jadran pritisnil „Rečane“
v defenzivo ter nepresano oblegel njihov
gol. V kratkem času je povisal Jadran re-
zultat na 4 : 0. Šele sedaj se je Reka zna-
šla ter pričela s protinapadi. Rezultat tega
je bil en gol.

V drugem polčasu se je slika precej spre-
menila. Reka je potisnila Jadran v ob-
rambo, kateri so postali žrtve preostre-
ga tempa, ki so ga diktirali v prvem delu
igre. Mladi Rečani so znali izrabiti situacijo
ter izravnali rezultat na 4 : 4. Ze je izgle-
dalo, da bo moral Jadran zapustiti pora-
žen igrišče, ko prične proti koncu z napadi,
iz katerih je rezultirah zmagonosni gol.

Ugajali so pri Jadranu Rogož, v krilski
vrsti Pokorn, dočim igra forward preveč
— lastno pest.

Pri Rečanih se je obnesel Besenčar, levo
krilo in vratar.

Sodil je dobro in objektivno g. Kem-
perle.

SK Slavija : SK Slovan 4 : 1 (1 : 0)

Slavija je včeraj dosegla lepo zmago,
vendar score ne soglašata poteku igre, ka-
ter : bi bolje odgovarjal neodločen rezultat.

Tekom cele igre se ni opazila premoč na
nobeni strani, a igralo se je v ostrem, me-
stoma preostrem tempu, česar se morajo
nekatera naša moštva odvaditi, posebno
preostro naskakovanje vratarja ni na me-
stu.

Slavija je nastopila z nekaj novimi igral-
ci, posebno v napadu, kateri so se dobro
znali. Tehnično so nekoliko zaostajali za
Slovanom, ki je igral s povsem mladimi
močmi v obrambi in napadnih vrsti. Ne-
rutiniranost teh igralcev je vzrok porazu.
Kljub temu moramo reči, da so ti igralci
pokazali nekoliko znanja in so potrebni le
sistematičnega treniranja. Neumorno je de-
lovati srednji krilec Volkar, a pri Slaviji
oziroma obramba.

Sodnik g. Ahčan je spregledal nekoliko
offsidov, sicer je bil objektivno.

ASK Primorje : SK Svoboda 3 : 0 (2 : 0)

Primorjci so „znenadili ne samo s svojo
igro, temveč tudi s svojo postavbo. V kril-
ski vrsti je igral prejšnji branilec Jančigaj
in srednji napadalec Dramičin, ki pa ni-
sta povsem zadovoljila. Napadalna vrsta
je neprestano kombinirala, pri tem pozab-
ljala na svoj glavni namen — streljanje.
V tem ozirom so grešili vsi, razen Bauerja
v prvem polčasu, ko je igral levo krilo ter
pokazal nekaj epih strekov iz kota. Teh-
nično je moštvo od prošlega leta veliko
zgubilo.

Svoboda je igrala z veliko ambicijo ter
vzdržala tempo do konca. Igralo se je ce-
lo igro na strani Svobode, vendar se je
znala tako dobro braniti, kar pa ji ni bilo
tudi otežkovalo vsled zgoraj omenjene na-
pake primorjanskega forwarda.

Sodil je t.kmo g. Deržaj, ki je spregle-
dal precej hramov v kaz prostor Svobo-
de. V ostalem je sodil dobro.

Službeno iz LNP. Seja poslovnega od-
bora se vrši v torek, 22. t. m. ob 18.15 uri
v posebni sobi kavarne „Evropa“. — Taj-
nik.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Danes
ob 14. uri trening za I. moštvo in rezervno.
Točno! Juniorsko moštvo igra ob 15. uri
v Zg. Šiški prijateljsko tekmo s SK Panoni-
jo. — Ob 10. dopoldne sestanek junio-
rske in dijaške skupine na igrišču, izdaja
klubskih legitimacij in obenem trening. —
V sredo, 23. t. m. ob 18.15 uri seja sekcij-
skega načelstva. — Načelnik.

ASK Primorje (lahkotletška sekcija).
V torek in četrtki, dne 22. in 24. t. m. se
točno ob 19. uri vrše cross-country trenin-
gi za sledeče atlete: Zorja, Pintarič, Sla-
pničar, Kandus, Perko, Slamič H. in De Reg-
g. II. Slačilnica v hotelu Tivoli. Točnost in
pristotnost obvezna. — Načelnik.

ASK Primorje (Hazen sekcija). V
ponedeljek, dne 21. t. m. se prične redni
treningi, ki se vršijo vsak dan in so raz-
deljeni na sledeče skupine: I. skupina: Je-
rina Mladena, Kramar Vilma, Zanner, Jen-
ko, Oman, Erbežnik, Vidic I. Podboj I. in
Kačič I. II. skupina: Kaiser, Podboj II., Je-
rina II., Sajovic, Modic I. in II., Kačič II.,
Jeglič Stefka, Hauptman in Vidic II. —
III. skupina: Pegan Stana, Kukman Stana
in vse ostale članice. Treningi za I. skupi-
no se vrše vsak ponedeljek in četrtki; tre-
ningi za II. skupino vsako sredo in sobo-
to; III. skupina vsak torek in petek. Ob
nedeljah se vrši redno trening med I. dru-
žino in rezervno.

Osebné spremembe v ljubljanskih klub-
ih. Kako nam javljajo, se je talentiran
atlet Primorja Weibl preselil v Beograd,
kjer študira na vojno-administrativni šoli,
vendar bo tudi v naprej tekmoval za svoj
dosedanji klub. Lahkotletski član Pri-
morja bo v veliki meri ojačil znani jugo-
slovenski atlet in državni prvak Rosen-
kranz, ki se je stalno naselil v Ljubljani.
Tudi v damski sekciji je Primorje dobilo
znatno ojačenje v osebi znane atletinje in
hazenašice Omanove, ki je prestopila iz
Ilirije. Vesti, da je znana rekordnerka Kri-
ževa izstopila iz ASK Primorje, so se izka-
zale za neresnične, kajti imenovana bo tu-
di v bodoče tvorila največji oporo svoje-
mu staremu klubu pri hazenskih in lahko-
atletskih tekmovaljih.

Gospodarstvo

Važnost standardiziranja jaje

Določanje standarda ali tipov pri jajcih,
to se pravi porazdelitev jajc glede na njho-
vo težo in kakovost ter po načinih in možno-
stih uporabe, se marsikomu navidezno vidi
kot neumestno igranje, ki nima nikakega
pravega, praktičnega pomena. In vendar je
ta pomen naravnost velikanški sprito veli-
kanskega prometa z jajci.

Nekatere države, v katerih jaja igrajo
važno kupijsko in narodno - gospodarsko
ulogo, so ali iz lastne pobude ali pa na pri-
govore pridelovalcev in trgovine že davno
predpisale razne tipe in odredile gotove mere
v svrhu pospeševanja materialne uspešnosti
prometa z jajci in v svrhu zaštite jajc do-
mačega izvora. Zadnji vzgled smo v našem
listu že navedli. Bila je to Danska, ki je sil-
no mnogo že storila za uveljavljanje svojih
jajc na angleškem trgu, ki je za ta predmet
pač glavni in najvažnejši.

Kako imenitno ulogo igrajo jaja v izvoz-
nem vprašanju posameznih držav, naj bo
razvidno iz točnih številk, ki jih imamo iz
nekdanje Avstro - Ogrske na razpolago. Ta
je n. pr. v letih 1903. do 1909 izvozila jajc
vsakokrat za 107.100.000 K, 105.500.000 K,
97.100.000 K, 111.300.000 K, 123.000.000 K,
111.200.000 K, 108.000.000 K, torej povprečno
na leto za 110 milijonov kron in z našim se-
danjim denarjem primerjamo, povprečno na
leto za daleko nad 1 milijardo dinarjev. Se
zanimivejša pa postane naša slika, ako gori
navedene izkupitke za laica primerjamo z
izkupitki izvoza goveje živine Avstro - Ogr-
ske v istih letih, ki je znašal vsakokrat po
111.500.000 K, 98.600.000 K, 87.200.000 K,
62.200.000 K, 47.300.000 K, 75.800.000 K,
60.400.000 K, ali povprečno samo po 77 1/2 mi-
lijona K, ali približno v naši valuti računa-
mo, mnogo pod 1 milijardo dinarjev. Za iz-
vožena jaja se je torej utrlilo skoro 90 %
več kakor za izvoženo živino.

V „Jutru“ smo že pisali, da je vrednost iz
Jugoslavije v nekem tromesečju izvoženih
jajc znatno prekašala vrednost izvožene ži-
vine. Brez dvoma je, da je izvoz jajc iz naše
države še važnejši, kakor je bil nekdanj iz
Avstro - Ogrske, in zato za nas gotovo ni in
ne more biti vseeno, kako se ista vnovče-
je in kako se na raznih tržiščih cenijo.

Pri nas je lajku jaje peč jajce. Celotno
krogi, ki se s to kupnjo pečajo, se ne zave-
dajo važnosti standardiziranja tega blaga; le
preveč se nam vsiljuje mnenje, da predvsem
velja le komad — eden malo večji, drugi
malo manjši, ampak komad je komad, toliko
in toliko jih mora biti v običnem zaboiu.
Kakor da bi se trgovalo a fiziološki krom-
pirjem. Vendar pa ne bi smelo biti tako. Ni-
simo tako daleč od velikih tržišč Dunaja in
gornje Italije. Švice ter Pariza s pomočjo
simploskega ekspresa. Ako se izboljša na-
čin zbiranja in odposiljanja jajc za izvoz, bi
tudi nam moglo uspeti, da jih kot pitna jaj-
ca (Trinkeier) vnovčujemo mnogo ugodnej-
še; proda jih tako pridelovalci kakor trgo-
veci mnogo dražje, in pri ostalih jajcih še
nadaljna delitev v prvo, drugo in tretje-
vrstno blago ter temu primerno boljše vno-
večanje bi moglo naše izvozne utrke pove-
čati za 30. 50 ali celo več odstotkov. Da je
to povečanje pri vsakoletnih milijardnih zne-
skih pač tako veliko, da je vredno o tem re-
sno razmišljati in za izboljšanje tudi kaj sto-
riti, je jasno samo po sebi.

Tržna poročila

Dunajski borza za kmetijske proizvode
(18. t. m.) Z vseh inozemskih tržišč so pri-
spela slabša poročila. Zato je bilo dunajsko
tržišče za vse prodaje mirno, zlasti ker so
kupi skoraj popolnoma izostali. Posebno
pšenica je bila zelo mirna. Imetniki so ru-
nudbe zadrževali, da ne bi izpostavili blaga
nepotrebnemu znižanju cen, ker ni bilo sko-
ro nikakega povpraševanja po pšenici. Tudi
rž je bila slabša. Turščica je tendirala zopet
slabše. Oves brez kupitje. Uradne novice so
ostale nespremenjene.

— Nemške reparacijske dobave naši drža-
vi. Po podatkih ministrstva pravde je pre-
jela naša država od Nemčije na račun repa-
racij blaga v skupni vrednosti 412 milijonov
zlatih mark. 948 milijonov papirnatih mark
in 200.000 francoskih frankov. Od tega o-
prejele privatne osebe vrednost 33 milio-
nov zlatih mark. Razen tega je dobila naša
kraljevina na račun reparacij od nekdanj
asprotnih držav 465.000 ton premoga, 29.378
konj, 17.938 glav goveje živine in 14.522
ovac. Vrednost tega blaga še ni točno ugo-
tovljena. Bolgarskih reparacij v znesku
215.575 dolarjev še nismo prejeli. Jugosla-
venska vlada je izdala do konca I. 1926. obli-
gacij Vojne škode za okroglo 4.83 milijarde
dinarjev.

— Naše vialne železnice. Naša vlada je
začela z delnimi odplačili vialnim želez-
nicam, nahajajočim se v državni upravi, ka-
terih je v obliki delniških družb v naši drža-
vi preko 40. Več teh družb je prejelo v I.
1926. 15 milijonov dinarjev. Sedaj je bil
znova za sedem družb dovoljen znesek 10.55
milijona dinarjev. Odplačila se bodo odesle
redno nadaljevala, da se bodo dolgovi drža-
ve družbam popolnoma poravnali.

Iz življenja in sveta

Nov mednarodni šahovski turnir v Havani

Društvo prijateljev šaha v Havani je sprožilo misel novega svetovnega šahovskega turnirja. Prireditve naj bi se udeležila šestorica velemojstrov, ki igra sedaj v New Yorku v Manhattanu Square hotelu, poleg njih pa še dr. Emanuel Lasker za Nemčijo, Tartakower za Poljsko, Rieti za Češkoslovaško in Maroczy za Madžarsko. Da pa ne bo Kuba zastopana samo po Capablanci, se glasi predlog, naj bi se povabila na ta turnir še dva druga najboljša šahista s Kube. Pobuda za turnir je izšla od Alberta Ponceja, predsednika šahovskega komiteja v ameriških Zedinjenih državah, ki je vodil šahovske turnirje že v 90. letih z veliko rutino in izrednim uspehom.

Konec Tarzana

Seveda ne konec romana o Tarzanu, ampak pravega. Živega šimpanza Tarzana, ki je do pred par dnevi nastopal v nekem berlinskem varietejju. Zvečer, ko so se prižgale pred rampo luči, je udarila ura tudi za Tarzana. Z dvignjeno glavo, v fraku, lakstih čevljih in v cilindru so ga pripeljali na oder, kjer je kazal publiki svojo okretost. Vedel se je zelo kavalirsko: bil je naravnost idealno civilizirana opica. Pri mizi je sedel in nosil v usta kakor kak profinjeni bonvivant. Natakaj, ki mu je stregel, je imel z njim kaj posla. Po jedi se je zleknil Tarzan v naslanjač, prižgal cigareto in se še poslušal deserta.

Njegov konec na je bil žalosten. Hotel je posnemati svojega vzgojitelja v vsem, tudi v igri z žveplenkami. In baš to je postala njegova usoda. Ukraedel je svojemu dresserju škafličico vžigalic in jih začel prižigati na skrivnem v svoji kletki. Šama se je vnela, kletka je zgorela in ko je prišel šimpanzov dresser, da vidi, kaj se je zgodilo z opico, je bil Tarzan že mrtev.

Ford pred sodniki

V ameriškem Detroitu, znanem po svojem lanskem opičjem procesu radi Darwinove teorije, se je te dni vršila obravnavna poti ameriškega veletrgovinčarju avtomobilov Henryju Fordu. Tožil ga je neki Aron Sapiro, kakor že ime kaže, žid. Zahteval je od Forda milijon dolarjev odškodnine, ker je baše Ford izjavil, da so se židje v Ameriki zarotili in da skušajo doseči kontrolo nad ameriškim kmetijstvom.

Obtožnica je Fordu očitala zlasti žaljivo rabo izraza »židje«. Sapiro se je čutil radi te besede obrekovalnega in je hotel razprsti veliko kampanjo proti Fordu. Seveda na se mu to ni posrečilo. Sodišče je tožbo zavrnilo, izreklo, da izraz ni bil žaljivega značaja in je Forda oprostilo.

Pošteno zmaga povsod, tudi v tibetanstvu

Neka angleška igralska družba je bila povabljena na gostovanje v Ameriko. Menager je obljubil igralcem in igralkam visoko gažo, dobro reklamo, odlične uspehe. In angleški umetniki so na vse pristali, v zadregi so bili samo, kako bodo prethotapili ostran velike luže nekaj steklenic whyskija. Vzeli so seboj na ladjo tucat steklenic tega božanskega okrenčila in so se med vožnjo posvetovali, kako ga bodo »vrgli« v suho Ameriko.

Ameriška carina je stroga in ne pozna pardona. Cariniki so prijavili, toda skoz in skoz službeni gospodje. Kako torej najti v njihovih očeh zaželeno milost? Igralci so prišli na imenitno misel. Prosil so damo iz svoje družbe, naj vzame alkohol na svojo vest in naj skuša prelisičiti carinike pri izhodu.

Parnik je pristal na ameriški obali in lepa igralka je vzela v roke svoj težki kovček. Ko je prišla na vrsto za prelet in jo je carinik vprašal, kaj nosi v kovčku, ga je zapeljivo pogledala in drzno dejala: »Dvanaest steklenic whyskija, gospod — nič več!« Igralcem so

se naježili lasje. Toda kako sladko jim je odleglo, ko so videli, da je uradnik malomarno zamahnil z roko, se vladno nasmešnil in pustil damo pasirati. Tako je družba prethotapila v Ameriko 12 steklenic whyskija, ne da bi se pregrešila proti predpisom o prohibiciji in ne da bi plačala en sam cent drugače nezogibne kazni.

Podaljšanje življenja do 125. leta

Dr. Sergij Voronov je izjavil, da je prišel na podlagi izida svojih študij do prepričanja, da lahko doseže človek s prenosom žlez starost 125 let. Po njegovem mnenju nastopi potem perioda starostne slabosti in tri mesece nato smrt.

Moralna klavzula za filmske igralce

Zakonska afera Charlja Chaplina v Ameriki je rodila neprijetne posledice za vse, ki služijo pri filmu v Hollywoodu. Filmski koncerni so namreč poslali vsem osebam, ki imajo z njimi podpisane angažmante okoliščino, v kateri jih opozarjajo na Chaplinovo usodo ter jih v njihovem lastnem interesu svarijo, naj se čuvajo sličnih »šandalo«.

Koncerni si izrečno pridržujejo pravico odpustiti vsakega igralca, ki bi s svojim življenjem dajal slabe in pohujšljive zgled. Zategadelj se bo poslej vsaki pogodbi dodala klavzula, da mora igralec živeti pošteno in decentno, kajti v nasprotnem slučaju se »lahko zgodi, da bo lahko že prihodnji dan na cesti«.

Plavajoči hotel

Oeresund je važna carinska cona med dansko in švedsko državo. V tem pasu, oddaljenem tri milje od kopna obeh držav, nastanejo čestokrat nepopisne težkoče glede carine. Švedski in danski predpisi so zelo strogi. Potniki, ki se vozijo skozi ta pas, so podvrženi največjim sitnostim in ni čuda, da se jim ta vožnja upira.

Zato se je našel krog interesentov, ki hočejo zgraditi »plavajoči hotel«, kateri bi bil čisto izven vseh predpisov švedske in danske vlade ter bi omogočil pasazirjem pristo življenje v Oeresundu. Družba hoče kupiti ladjo, jo preurediti v plavajoči hotel, ki bi križaril sem in tja po morju in nudil potnikom najlepše ugodnosti. Hotel sicer ne bo velik; imel bo 36 opremljenih sob z elegantno restavracijo, plesno in koncertno dvorano itd. Vsaka kabina bo imela tudi radio, v dvorani za zabavo pa bo stalno

koncertiral jazz-band. Tako se bodo gostje lahko zabavali skozi celo poletje, ne da bi jih kdo vprašal, kaj pravijo k temu dansko-švedske carinske oblasti.

Od telefona pred oltar

V nekem liverpoolskem varietejju je nastopal kot plesalec mlad mož, ki se je čez glavo zabunkal v neko londonsko baletko. Dolgo časa se je branil te ljubezni, ki je naposled prevrela njega samega in ga prisilila, da je naposled baš ob neki pavzi klical londonski varietej in prosil, naj stopi njegova zvezdica k slušalu.

Ko je dobil zvezo, je vprašal čisto naravnost in brez ovinkov: »Ali me hočete za moža?« Mlada dama je vzela vse skupaj za šalo. Rekla ni niti »da«, temveč je vprašala samo kdaj naj se to zgodi. Ves srečen je plesalec zatulil v telefon »Tako!«, nakar je še plesalka kavalirja pozvala, naj takoj preskrbi oblastveno dovoljenje za poroko. In plesalec si ni dal tega ponoviti. Zvečer naslednjega dne se je pripeljala plesalka v Liverpool, kjer jo je sprejel kavalir na peronu: in drugo jutro sta stopila ljubimca pred oltar. Vprašanje na je sedaj če bo njuna zveza držala delj, kakor take navadne zveze po telefonu?

× *Cook pomiloščen* Raziskovalec severnega tečaja Cook, znan po svoji ekspediciji, mož, katerega so prvotno vsi smatrali za odkritelja severnega tečaja ter je bil radi petrolejskih golufij obsojen na 14 let ječe, je sedaj izpuščen na svobodo. Cook je bil kasor znan, odklikovan tudi od danske Akademije znanosti, med tem ko so v drugih deželah dvomili o njegovi poštenosti in verodostojnosti njegovih podatkov.

Točna postrežba

— Natakaj, kje je moja krema, ki sem jo naročil?
— Takoj, gospod!... Pikolo je padla na tla in jo... pravkar pobira...

Romantična Švica

Grad Valangin v bližini Neuchatela (po sliki iz sredje 19. stoletja.)

Jože Jeram:

Drobna knjižica

Med knjigami in papirji sem iztaknil zamazane brošure v ruskem jeziku, ki je nisem, razen par odstavkov, nikoli prečital in jo vendar vlačim s seboj že delj ko osem let. V vojaškem nahrbtniku sem jo prinesel z vojne; doma sem jo uvrstil med ostale knjige in je dolgo nisem več opazil. Knjiga ima naslov: »Istorijski očevek stremeljen k obdine-nju Serbov, Hrvat in Slovincov«. Napisal jo je profesor beogradske univerze Stanojevič, uvod pa V. N. Kovalovski. Tiskana je bila v Odesi v tiskarni »Tehnik« l. 1917.

Morda delce ni nič posebnega, ali pa je mnogo vredno; tega ne vem, ker ga nisem prečital. Shranil sem ga in ga zaznamujem na tem mestu zato, ker me spaja z njim posebno čuvstvo.

Ko so avstrijske in nemške čete po kapitulaciji boljševikov zasedle Odeso, sem bil med prostaki te armade tudi jaz. Rusi so nas sovražili in pomilovali obenem, ker jih nismo posnemali in nismo vrgli orožja proč. Imeli so nas za pritepenice in omejevalce svobode, ki so si jo pravkar priborili.

To je bilo leta 1918 spomladi.

Spominjam se, da se je dne 18. marca zvečer preselila naša četa s solnčnega pobrezja Usatova zunaj Odesa v odeski zaliv, v predmestje Perisip, kjer smo se nastanili v neki izpraznjeni tvornici za municijo.

Brez dela in zmisla smo polegali in pohajkovali; oddaljiti se nismo smeli. Tedaj sem zašel stikajoč okoli voglov tovarniških poslopj, v vratarjevo stanovanje. Imel je pri vratih sobico, v kateri je stala postelja in mizica s stolom. Skozi okno je padala močna dnevna svetloba; na mizi je ležal ruski koledar, nekatere slovstvene revije in poleg političnih listov, ki so tedaj izhajali v Odesi, tudi knjižica, ki sem jo preje navedel. Nad časopisi je bil sklonjen vratar v svoji rjavi uniformi, ko sem vstopil, ni dvignil glave. Bil je velik, še dokaj mlad človek in tako varen takih posetov, da ga niso vznemirjali. Sedel je na tem mestu brčkone še pod carjem, presedel prvo in drugo revolucijo. Čital časopise in zaznamoval dogodke, ne da bi se zanje ni zmenil. Kadar pa je kdo kaj vprašal v količnik umljivem jeziku, je rad odgovoril; če ni razumel je skomignil z rameni in si ni belil glave zaradi tega. Mislim si je brčkone: »Vse prihaja in odhaja, jaz pa ostanem!«

Po njegovem obrazu in po listih, ki

so ležali na mizi, sem videl, da mora biti samouk, izobražen proletarec, ki potrebuje duševne hrane in jo ljubi bolj od kruha. Vedel sem, da bi dobil na svoje vprašanje: »Kaj si?« — edini odgovor, ki smo ga slišali tiste dni povsod: »Boljševik!«

Dvignil je pogled in odzdravil nato je čital dalje. Zakaj sem stopil k njemu, vobče nisem vedel. Iz dolgočasia sem vzel v roko knjigo, ki je ležala na mizi poleg skorje kruha in kosa slanice. Počasi sem čital: »Zgodovinski oris stremeljenja za ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovincov.«

Tistokrat se mi je zdelo mimo tega, da je ta knjiga vobče izšla — kaj smo pa mi tedaj vedeli o delovanju raznih odborov v državah antante? — še posebej neverjetno, da je zašla ta knjižica v skromno sobico tovarniškega vratarja in da je bila po vsem videzu skrbno prečitana od prve do zadnje strani, sodeč po madežih in upognjenih vogalih listov.

Pogledal sem moža, ki se je spet ozrl po meni, in sem mu molče pokazal knjigo.

»Velo zanimiva knjiga,« je dejal. Na to prvi mah nisem vedel kaj reči. Pogledal sem knjigo še enkrat in pri-pomnil, kakor da hočem obrniti njegovo pozornost nase.

F. Mesesnel:

Kako nastajajo umetnostne galerije?

V renesančni dobi se prvič snujejo zbirke umetnin s čisto umetniškim namenom. To so kolekcije kutičnih izkopin, katere si napravljajo italijanski posvetni in cerkveni knezi najprej v 16. stoletju. Znanprej, ko rastejo v Srednji in Severni Evropi množne zasebne zbirke slik, kipov in umetno-obrtnih predmetov, je iniciativa popolnoma v rokah aristokracije. Vsak dvor in dvorec se ponaša z galerijo, ki včasih poseduje kose izredne vrednosti. Meščansko 19. stoletje dobi potem velike javne zbirke, v katerih se večinoma zbirajo bogastvo prejšnjih plemiških zbirk, ki je postalo narodna last, skrb za te naprave pa prevzame država, ki je prevzela v dobi demokracije vlogo, katero je v kulturnem življenju imelo nekdanje plemstvo. A motil bi se, kdor misli, da je novi kolektivum prevzel v resnici vsi iniciativno in individualno skrb, katero je imel za umetnostne zbirke njegov prednik. Le majhen del onih sredstev, katere potrebujejo svetovne in lokalne galerije za svojo rast, izvira od države. Že površen zgodovinski pogled na razvoj modernih zbirk jasno pokaže, da so v svojih največjih obogatitvah plod zasebne darežljivosti, da pogosto jih je celo poklicala v življenje.

Med angleškimi zbirkami je londonska National Gallery of British Arts delo enega samega človeka, Sira Henryja Tate, ki je leta 1897. dal zidati stavbo in daroval 65 slik izbranih angleških mojstrov. S tem si je postavil večer spomenik, kajti galerija je še danes znana pod imenom: Tate Gallery. Druga oseba je obogatila Anglijo z ogromno zbirko; lady Wallace, ki je umrla leta 1897., ji je zapustila čez 750 slik, kipov in drugih umetnin. Wallace Collection je še danes najslavnejša zbirka francoske umetnosti, kar jih je v Angliji. Francija poseduje v Louvreskih muzejih ogromno umetniško zbirko, ki ima svoje temelje pač v zbirkah francoskih kraljev, a njeno rast so mnogoteri pospeševali našeti darovalci. Pod marsikatero antično ali orijentalno umetniško naznanja napis, da jo je ta ali oni kapitan pripeljal v Francijo in jo podaril narodu. Eno najpopolnejših zbirk francoskega, flamskega in italijanskega slikarstva je podaril Louvru slikar La Caze; instalirana je v posebni, veliki dvorani, ki je okrašena z darovateljevimi spomeniki. Vojvoda Aumalski je daroval svoj grad Chantilly z vsemi umetninami francoskemu

kov. Nečedna petrolejska kupčija ga je spravila naposled pred sodišče in v dolgoletno ječo, katero bi moral izdržati po strogih ameriških zakonih do kraja, da ni prišlo vmes njegovo narušeno zdravje, ki mu je kazen v ječi omililo in skrajšalo.

× *Stoletnica harmonike*. Francosko mestce Brive-la-Gaillarde bo v kratkem praznovalo imeniten jubilej — stoletnico harmonike. Prebivalstvu mesteca je namreč harmonika najljubši instrument, ob katerem pleše in se veseli kakor naše ljudstvo. Harmoniko, ki slajša prebivalcem življenje in krajša čas, je napravil pred sto leti

neki tvornikar za kitare, po imenu Damian. Francozi se bodo s spoštljivostjo poklonili njegovemu spominu in bodo priredili veliko tekmo med virtuozi na harmoniko. Na tekmovalce bodo pozvani harmonikarji iz cele Francije.

× *Solnce — vir električne energije*. Iz Leningrada poročajo, da je ruski profesor Weinberg skonstruiral stroj, ki izpreminja solnčno toploto v električno energijo, ta pa poganja motorje. Prvi stroj je izumitelj dal na razpolago ruski Akademiji znanosti, ki bo napravilo preizkusila ter izrekla o nji svoje mnenje.

narodu. In zakonca André sta nabrala krasno zbirko modernih umetnin ter jih s svojo palačo vred zapustila Franciji. Danes poznano ta legat pod imenom Musée Jacquemard - André v Parizu. Posebno pri Francozih bi bil seznam zasebnih ljubiteljev in darovalcev umetnin neizmerno dolga. A požrtvovalne mecene imajo tudi Nemci; grof Schack v Monakovem je zapustil svojo bogato galerijo slik Nemcem, ki so jo pustili v njegovi palači v Monakovem. V Berlinu je Wilhelm Bode združil ljubitelje v Družbo muzejskih prijateljev, ki je dajala sredstva za nakup dragocenih umetnin. Na Ruskem pozna vsak človek imena Tretjakov in Ščukin, kakor so tudi v nordijskih državah meceni zelo popularni. Na Češkem ima današnja galerija »Rudolfinum« svoj izvor v popolni zasebni iniciativi in darežljivosti. Češki plemiči so jo s svojimi zasebnimi zbirkami ustanovili, obogatili jo je Hoser s krasno kolekcijo nizozemskih mojstrov, njihovo moderno pa dopolnjujejo poleg države precej številni darovatelji, med katerimi so pogosto posamezni umetniki in njihova društva. Narod je tako prosvetljen, da je spoznal v umetnostni zbirki eno glavnih duševnih središč svoje kulture ter jo zato požrtvovalno množi.

Le tako spoznanje je moglo dati zasebnim podpornikom galerij eno lastnost, da jim kot dar ni dobrodošla vsaka slučajna akvizicija, ampak da darujejo dela visoke umetniške vrednosti, katere včasih dolga leta zasledujejo, z velikimi žrtvami pridobe in katerih bi pod nobenim pogojem ne prodali ali zamenjali. Takih zbiralcev je razmeroma več, kot bi pričakovali. Seveda morejo zrasti le na temelju visoke povprečnosti v izobrazbi njihovega naroda, so vprek prepričani z nezmagljivo ljubeznijo do umetnosti in ljudje dragocenih človeških lastnosti.

Narodna galerija v Ljubljani, ki se sedaj preraja s pomočjo zbirk Narodnega muzeja in Skofijskega muzeja v historično galerijo slovenske umetnosti, bo morala v mnogih slučajih potrkati na zasebno darežljivost. Imamo tradicionalne privatne zbirke, moderne kolekcije estetsko izobraženih zbiralcev, podpornike in mnogo publike za umetnostne prireditve. Iz tega kadra bo gotovo zrastle mnoge takih mecenov, ki se bodo z dejanji uvrstili v svetovno obično modernih galerijskih pospeševalcev.

si izprosil tisto knjigo v spomin. V spomin in opomin, zakaj čital je nisem. V spomin na to, da sem našel v mali vratarški sobici odeskega predmestja skrbno prečitano knjigo, v kateri je bilo opisano naše narodno stremeljenje. In v opomin zato, ker smo bili med vojno in tudi pozneje tolikokrat malodušni, čeprav nam je baš ta zamazana knjižica porok, da še v malih vratarških sobicah ruskih predmestij mislijo na nas!

Kadar mi pride ta drobna knjižica pred oči, mislim na vratarja, ki je mirno sedel na svojem mestu, ko so divjale revolucije preko njegovega hrbita, in je filozofsko razmišljal o živih vorašanih sodobnosti ter čakal, da se razburkani valovi pomirijo. Njemu je bilo vse jasno. Uverjen sem, da še danes sedi na tistem kraju in mirno opazuje dogodke. Vsaka povodenj odnese le blato, kdor pa je skala, ostane.

